

STENOGRAFSKE BELEŠKE

SENATA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 2

BEOGRAD, 1933 GODINE

KNJIGA 4

XXXIX REDOVNI SASTANAK

SENATA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 27. JULA 1933 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

Potpretsednik

Dr. FRAN NOVAK

Sekretar

Dr. IVAN GMAJNER

Prisutni su g.g. Ministri: Ministar vojske i mornarice, armijski general Dragomir Ž. Stojanović, Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić, Ministar prosvete dr. Radenko Stanković, Ministar poljoprivrede dr. Ljubomir Tomašić.

POČETAK U 11,10 ČASOVA

SADRŽAJ:

1. — Čitanje i usvojenje zapisnika XXXVIII redovnog sastanka;

2. — Saopštenje i primanje na znanje izveštaja g.g. Ministara o sankcionisanju zakona;

3. — Saopštenje akta g. Predsednika Narodne skupštine kojim dostavlja Senatu na rešavanje predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini i usvojenje njegove hitnosti od strane Senata;

4. — Izbor Odbora za proučavanje pomenutog zakonskog predloga;

5. — Saopštenje akta g. Predsednika Narodne skupštine kojim dostavlja Senatu na rešavanje predlog Zakona o Društvu crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije, usvojenje njegove hitnosti od strane Senata i izbor Odbora za proučavanje tog zakonskog predloga;

6. — Saopštenje akta g. Predsednika Narodne skupštine kojim dostavlja Senatu na rešavanje predlog Zakona o verskoj nastavi u narodnim, građanskim, srednjim i učiteljskim školama u Kraljevini Jugoslaviji, usvojenje njegove hitnosti od strane Senata i izbor Odbora za njegovo proučavanje;

7. — Saopštenje akta g. Predsednika Narodne skupštine kojim dostavlja Senatu na rešavanje predlog Zakona o trgovinskom aranžmanu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Mađarske, usvojenje

njegove hitnosti od strane Senata i izbor Odbora za njegovo proučavanje;

8. — Saopštenje akata g. Predsednika Narodne skupštine o dostavljanju Senatu na rešavanje zakonskih predloga: o dopunskoj konvenciji o regulisanju putem kompenzacije trgovačkih potraživanja između Kraljevine Jugoslavije i Belgijsko-luksemburške privredne unije; o sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske o preferencijalnom postupanju sa jugoslovenskom pšenicom; o konvenciji za stvaranje međunarodnog društva za poljoprivredno-hipotekarni kredit; o uređenju trgovinskog prometa između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije; o ugovoru o radu i pomoći zaključenom između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske; o sporazumu o stažijerima zaključenom između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske; o međunarodnom sporazumu o brodovima-svetionicima sa posadom, koji se nalaze van određenog mesta, zaključenom u Lisabonu 23 oktobra 1930 god.; o međunarodnoj konvenciji o teretnim linijama, zaključenom u Londonu 5 jula 1930 god.; o međunarodnoj konvenciji za izjednačenje podnošenja rezultata analize materija namenjenih ljudskoj i stočnoj hrani, zaključenom u Parizu 30. juna 1931 god.; o međunarodnoj konvenciji za uređenje lova na kitove; o dopunskom aktu uz međunarodnu konvenciju o prevozu robe željeznicama. — Izbor Odbora za proučavanje tih zakonskih predloga;

9. — Saopštenje akata g. Predsednika Narodne skupštine o dostavljanju Senatu na odobrenje rešenja Ministarskog saveta, usvojenih od strane Narodne skupštine, i to: rešenja o zabrani uvoza robe iz Austrije; rešenja o ukidanju rešenja o zabrani uvoza robe iz Austrije i rešenja o dopuni napomene iza broja 24 uvozne tarife predloga Zakona o opštoj carinskoj tarifi;

10. — Saopštenje i primanje na znanje izveštaja Finansijskog odbora Senata o zakonskom predlogu g.g. dr. Josipa Šilovića i drugova o izmenama i dopunama Zakona o državnoj trošarini; o rezoluciji g.g. Ivana Hribara i drugova o merama za ublaženje sadanje krize poverenja i o izboru za potpredsednika Finansijskog odbora g. dr. Miroslava Ploja;

11. — Saopštenje izveštaja Odbora za proučavanje predloga senatora g.g. Ivana Hribara i drugova o merama protiv zelenaškog trgovanja sa štednim ulošcima;

12. — Saopštenje interpelacije senatora g. Miloja Ž. Jovanovića na g. Ministra unutrašnjih poslova zbog nezakonitog lišavanja slobode sveštenika i učitelja u Srezu dobričkom i rešavanje o njenom prvenstvu;

13. — Saopštenje interpelacije senatora g. Miloja Ž. Jovanovića na g. Predsednika Ministarskog saveta zbog nedonošenja Zakona o zaštiti zemljoradnika i zakonskih uredaba za olakšanje položaja naših privrednika;

14. — Saopštenje i primanje na znanje izveštaja g. Ministra unutrašnjih poslova da će odgovoriti na interpelaciju senatora g. Miloja Ž. Jovanovića o lišavanju slobode sveštenika i učitelja u Srezu dobričkom kad prikupi potrebne podatke;

15. — Saopštenje i primanje na znanje izveštaja g. Ministra poljoprivrede o uvažanju ostavke senatora g. Frana Ivaniševića na članstvo u Nadzornom odboru Privilegovane agrarne banke;

16. — Odobrenje bolovanja do 1 septembra o. g. senatoru g. dr. Georgu Grašlu;

17. — Molbe, žalbe i rezolucije;

18. — Dnevni red: Izbor jednog člana Finansijskog odbora.

Govornici: Ministar poljoprivrede dr. Ljubomir Tomašić, Ministar vojske i mornarice, armijski general Dragomir Ž. Stojanović, Ministar prosvete dr. Radenko Stanković, Miloje Ž. Jovanović, Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Pošto ima dovoljan broj senatora, otvaram XXXIX redovni sastanak Senata. — Molim g. sekretara da izvoli pročitati zapisnik prošlog sastanka.

Sekretar dr. Ivan Gmajner čita zapisnik XXXVIII redovnog sastanka Senata.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Ima li kakvog prigovora protiv ovako sastavljenog zapisnika? (Nema.) Pošto prigovora nema, objavljujem da je zapisnik prošle sednice primljen.

Pre dnevnog reda, izvolite saslušati, gospodo, sledeća saopštenja. Molim g. sekretara da izvoli saopštiti izveštaje g.g. Ministara o sankcionisanju zakona.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava:

G. Ministar poljoprivrede izveštava da je Nj. V. Kralj blagoizvoleo potvrditi 29 juna ove godine Zakon o izmenama i dopunama Zakona o likvidaciji agrarne reforme na velikim posedima i Zakon o izmenama i dopunama Zakona o uredenju agrarnih odnosa u ranijim pokrajinama Južne Srbije i Crne Gore,

G. Ministar fizičkog vaspitanja naroda izveštava da je Nj. V. Kralj blagoizvoleo potvrditi 15 jula ove godine Zakon o organizaciji vatrogastva i Zakon o prenosu prava vlasništva imanja u Beogradu sa gimnastičkog društva „Dušan Silni” na Sokolsko društvo „Soko Matica”.

G. Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja izveštava da je Nj. V. Kralj blagoizvoleo potvrditi 21 juna ove godine Zakon o izmenama i dopunama Zakona o lekarima specijalistima za bolesti usta i zuba i o zubnim tehničarima.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Ovi izveštaji gospode Ministara o sankcionisanju pomenutih Zakona primaju se na znanje.

Izvolite saslušati, gospodo, saopštenja o zakonskim predlozima upućenim Senatu na rešavanje od strane Narodne skupštine.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: G. Predsednik Narodne skupštine dostavlja Senatu na rad, saobrazno čl. 64 Ustava, predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini, koji je Narodna skupština usvojila po hitnom postupku.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Ima reč gospodin Ministar poljoprivrede.

Ministar poljoprivrede dr. Ljubomir Tomašić: Gospodo senatori, ovaj zakonski predlog izašao je na inicijativu Narodne skupštine. Narodna skupština uvidela je potrebu donošenja ovakvog zakona i stavila je inicijativu, a Kraljevska vlada se sa tom inicijativom složila, i Narodna skupština je taj zakonski predlog rešila po hitnom postupku.

Gospoda senatori koji su članovi kluba većine shvatili su potrebu postupka Narodne skupštine, shvatili su one pobude koje su rukovodile gospodu narodne poslanike da iznesu ovaj predlog i želeli su, jer njima nije dana po današnjem postupku koji vredi za raspravu u Senatu mogućnost da sami traže inicijativu, da sami traže hitnost za ovaj postupak, da Kraljevska vlada sama zatraži hitnost za ovaj zakonski predlog.

Gospodo, ja se pridružujem ovoj želji kluba većine, tim više što u tome vidim jedan dokaz kako Senat pravilno ocenjuje ovu inicijativu Narodne skupštine i molim vas da prihvatite hitnost za ovaj zakonski predlog. (Glasovi: Prima se).

Potpredsednik dr. Fran Novak: Pošto Kraljevska vlada traži da se ovaj zakonski predlog rešava u Senatu takode po hitnom postupku, to ćemo sada, gospodo senatori, pristupiti rešavanju o zahtevu da se ovaj predlog oglasi za hitan. Ona gospoda senatori koji su za to da se ovaj zakonski predlog oglasi za hitan, izvoleće sedeti, a koji su protiv toga, neka izvole ustati. (Svi sede). Objavljujem da je Senat prihvatio traženu hitnost.

Gospodo, sada ćemo pristupiti izboru naročitog odbora, kome ćemo uputiti ovaj zakonski predlog da ga prouči. Za izbor ovoga Odbora Predsedništvu je predata samo jedna kandidatska lista, te će se stoga izbor obaviti aklamacijom, kako to Poslovnik propisuje. Molim gospodina sekretara da pročita imena članova i imena zamenika.

Sekretar dr. Ivan Gmajner pročita kandidatsku listu za izbor Odbora za proučavanje zakonskog predloga o izmenama i dopunama Zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini, po kojoj se predlažu za članove: Alibegović Asim, Muftić Salem, dr. Krulj Uroš, Šola Atanasije, Mahmutbegović Sefedin, Popović Daka, Jovanović Milo-

je. Jalžabetić Toma, Bogojević Vasa, Ivanović Dragoljub i Đirlić Petar, a za zamjenike: dr. Alkalaj Isak, Altiparmaković Jovan, Arnautović Šerif, Vidaković Antun, Vujić Pavle, Dragović Milutin, Ilidžanović Dimitrije, dr. Gregorin Gustav, dr. Grasl Georg, Kovačević Toma i Janković Stjepan.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Prima li Senat ovako sastavljenu kandidatsku listu ovoga Odbora? (Prima). Objavljujem da je Senat primio ovako sastavljenu kandidatsku listu ovoga Odbora i da su u Odbor izabrani članovi i zamjenici koje je gospodin sekretar pročitao. Molim izabranu gospodu ovoga Odbora da po završetku današnje sednice ostanu u sali i da se konstituišu i otpočinu rad na proučavanju ovog zakonskog predloga, kako bi Senatu podneli izveštaj najdalje do sutra u 10 časova pre podne. Slaže li se Senat sa ovim? (Glasovi: Slaže se). Pošto se Senat slaže, pozivam Odbor da tako i postupi.

Molim gospodina sekretara da pročita dalja saopštenja o zakonskim predlozima.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: G. Predsjednik Narodne skupštine dostavlja Senatu, saobrazno čl. 64 Ustava, predlog Zakona o Društvu crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije, koji je Narodna skupština rešila po hitnom postupku.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Narodna skupština postupila je i ovde po hitnom postupku. Za reč se javio g. Ministar vojske i mornarice.

Ministar vojske i mornarice, armijski general Dragomir Ž Stojanović: Gospodo senatori, interesi zemaljske odbrane zahtevaju da se Zakon o Crvenom krstu što pre donese. Ja vas molim da izvolite ovaj zakonski predlog oglasiti za hitan. (Odobranje).

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Na zahtev Kraljevske vlade najpre ima Senat da reši pitanje da li će se ovaj zakonski predlog rešavati po hitnom postupku. Gospoda koja su za to da se ovaj zakonski predlog reši po hitnom postupku, neka izvole sedeti, a koja su protiv, neka izvole ustati. (Svi sede.) Prema tome, objavljujem da je primljena hitnost ovog zakonskog predloga. Prispela mi je svega jedna kandidatska lista za članove i zamjenike Odbora, koji će imati da prouči ovaj zakonski predlog. Molim g. sekretara da pročita imena članova i zamjenika Odbora.

Sekretar dr. Ivan Gmajner čita: Predlažu se za članove: Smiljanić Krsta, Tomić Svetozar, dr. Ivković Momčilo, dr. Šilović Josip, dr. Krulj Uroš, Radovanović Krsta, dr. Trinajstić Dinko, dr. Gmajner Ivan, Nešković Jovan, dr. Rajar Janko, dr. Šuperina Benjamin; a za zamjenike: dr. Sulejmanović Džafer, dr. Desnica Uroš, Živanović Jeremija, Ilidžanović Dimitrije, Gaj Liudeviti, dr. Glušac Vaso, Popović Daka, Obradović Pajo, Sočica Mujo, Cvetković Jordan, dr. Frangeš Oton.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Prima li Senat ovu listu? (Prima.) Objavljujem da je lista primljena i prema tome su ušla u Odbor kao članovi i zamjenici gospoda koju je g. sekretar sada pročitao. Molim izabranu gospodu da se po završetku današnje sednice sastati, konstituisati i otpočeti rad na proučavanju ovog zakonskog predloga, tako da bi Odbor mogao da podnese svoj izveštaj još do večeras. Je li Senat s time sporazuman? (Jeste.) Prema tome, Senat je primio da se Odboru daje rok do večeras.

Molim g. sekretara da čita dalje.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: G. Predsjednik Narodne skupštine dostavlja Senatu na rad, saobrazno čl. 64 Ustava, predlog Zakona o verskoj

nastavi u osnovnim, građanskim, srednjim i učiteljskim školama u Kraljevini Jugoslaviji, koji je Narodna skupština rešila po hitnom postupku.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Ima reč g. Ministar prosvete.

Ministar prosvete dr. Radenko Stanković: Gospodo senatori, pred vama je zakonski predlog koji je u suštini jedan raniji Pravilnik donet od strane jednog mog predčasnika. Odluke po tom Pravilniku nisu mogle u svakom slučaju da dobiju punu snagu, jer su bile osporene od strane Glavne kontrole odnosno oborene od strane Državnog saveta. Prema tome ukazala se potreba, da se taj Pravilnik uzakoni. Sem toga ušle su u ovaj zakonski predlog još neke odredbe koje su na osnovi iskustva bile potrebne da se unesu kako bi se uklonile nesuglasice po bivšem Pravilniku.

Za hitnost ovog zakonskog predloga molim iz razloga, što se približava naredna školska godina, pa bi trebalo sve nesuglasice koje su nastale za to vreme izgladiti i potrebna nova postavljenja u smislu ovog Zakona izdejtovovati. Vremena nije bilo da se postigne sporazum sa nadležnim starešinstvima tako da se to ranije nije moglo svršiti. Usled toga je došao ovaj zakonski predlog pred vas u ovom zasjedanju. Ja vas, dakle, molim da izvolite prihvatiti hitnost.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Na zahtev Kraljevske vlade imamo najpre da rešimo pitanje hitnosti postupka pri rešavanju ovog zakonskog predloga. Gospoda koja su za to da se postupi hitno pri rešavanju ovog zakonskog predloga, neka izvole sedeti, a koja su protiv, neka izvole ustati. (Svi sede.) Objavljujem da je hitnost primljena. Prispela mi je jedina kandidatska lista, pa molim g. sekretara da pročita imena članova i zamjenika Odbora, kome će se ovaj zakonski predlog uputiti na proučavanje.

Sekretar dr. Ivan Gmajner čita: Članovi: Đorđević Dragoslav, Glušac Vaso, Gmajner Ivan, Ivanišević Fran, Mihaldžić Stevan, Tomić Svetozar, Hadži Ristić Spira, Rožić Valentin, Osman Vilović, Popović Matija, dr. Šuperina Benjamin; zamjenici: Ubavić Pavle, Džaković Milovan, Hadži Bošković Trajko, Ulmanski Sava, Teslić Petar, Majstrovic Ivo, Simonović Milan, Samurović Janko, Radulović Marko, Popović Milan, Đirlić Petar.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Prima li Senat pročitano listu? (Prima). Onda molim izabranu gospodu ovoga Odbora da se po završetku današnje sednice sastanu u sali, da se konstituišu i otpočinu rad na proučavanju ovog zakonskog predloga, kako bi Senatu podneli izveštaj najdalje do sutra u 11 časova pre podne. Prima li Senat ovo? (Prima). — Molim g. sekretara da izvoli učiniti dalja saopštenja.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: G. Predsjednik Narodne skupštine dostavlja Senatu na rad, saobrazno čl. 64 Ustava, predlog Zakona o trgovinskom aranžmanu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Madarske, zaključenom i potpisanom u Budimpešti 15 maja 1933 godine, koji je Narodna skupština takode rešila po hitnom postupku.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Za reč se javio g. Ministar poljoprivrede da u ime odsutnog g. Ministra trgovine i industrije obrazloži traženu hitnost za ovaj zakonski predlog.

Ministar poljoprivrede dr. Ljubomir Tomašić: Gospodo senatori, za ovaj zakonski predlog Vlada traži hitnost radi saobraženja postupku, kao što je

tražila hitnost i od Narodne skupštine, pa vas molim u ime g. Ministra trgovine i industrije da izvolite ovu hitnost odobriti.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Po Zakonu o poslovnom redu u Senatu moramo odmah rešiti o traženoj hitnosti. Gospoda koja su za to da se tražena hitnost primi, neka izvole sedeti, a koja su protiv neka izvole ustati. (Svi sede). Pošto svi sede, objavljujem da je tražena hitnost za ovaj zakonski predlog primljena.

Sada ćemo pristupiti izboru Odbora za proučavanje ovog zakonskog predloga. Predana mi je svega jedna kandidatska lista, potpisana od dovoljnog broja predlagača, i zato ćemo izbor ovoga Odbora u smislu Poslovnika izvršiti aklamacijom. Za članove ovoga Odbora predložena su ova gospoda senatori: dr. Gavriła Emilo, Gavrilović Bogdan, Banjanin Jovo, dr. Ploj Miroslav, Kukuljević-Sakcinski Fran, dr. Ravnihar Vladimir, Marjanović Milan, dr. Šilović Josip, Hribar Ivan, dr. Šuperina Benjamin, dr. Kotur Duro; a za zamjenike: Ljudevit Gaj, Desnica Uroš, Smiljanić Krsta, Radovanović Krsta, dr. Ljubibratić Savo, dr. Mičić Mića, Sočica Mujo, Cvetković Jordan, Muftić Salem, Obradović Pajo, dr. Šverljuga Stanko. Prima li Senat predloženu kandidatsku listu? (Prima). Objavljujem da su gospoda čija su imena pročitana izabrana za članove i zamjenike ovoga Odbora. Molim izabranu gospodu da se po zaključenju sednice sastanu, konstituišu, otpočnu rad i da podnesu izveštaj Senatu do sutra u 10 časova pre podne. Slaže li se Senat s tim? (Slaže.) — Izvolite čuti dalja saopštenja.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: G. Predsjednik Narodne skupštine dostavlja Senatu na rad, saobrazno čl. 64 Ustava, zakonske predloge: O dopunskoj konvenciji o regulisanju putem kompenzacije trgovačkih potraživanja između Kraljevine Jugoslavije i Belgijsko-luksemburške privredne unije; O sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske o preferencijalnom postupanju sa jugoslovenskom pšenicom; O konvenciji za stvaranje međunarodnog društva za poljoprivredno-hipotekarni kredit; O uređenju trgovinskog prometa između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije; O ugovoru o radu i pomoći sa prilozima, zaključenom i potpisanom u Parizu 29 jula 1932 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske; O sporazumu o stažijerima, zaključenom i potpisanom u Parizu 29 jula 1932 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske; O međunarodnom sporazumu o brodovima, svetionicima sa posadom, koji se nalaze van određenog mesta, zaključenom i potpisanom u Lisabonu 23 oktobra 1930 godine; O međunarodnoj konvenciji o teretnim linijama, zaključenom i potpisanoj u Londonu 5 jula 1930 godine; O međunarodnoj konvenciji za izjednačenje podnošenja rezultata analize materija namenjenih ljudskoj i stočnoj hrani, zaključenom i potpisanoj u Parizu 30 juna 1930 godine; O međunarodnoj konvenciji za uređenje lova na kitove, zaključenom i potpisanoj u Ženevi 24 septembra 1931 godine; i o dopunskom aktu uz međunarodnu konvenciju o prevozu robe železnicama, zaključenu i potpisanu u Bernu 23 oktobra 1924 godine, zaključenom i potpisanom u Bernu 2 septembra 1932 godine.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Za izbor Odbora za proučavanje svih ovih zakonskih predloga o međunarodnim konvencijama saslušali ste malo čas kan-

didatsku listu. Prema tome, prima li Senat da taj već izabrani Odbor prouči i sve ove zakonske predloge? (Prima). Molim izabranu gospodu da se odmah po svršetku sednice sastanu, konstituišu i pristupe radu, i da podnesu izveštaj Senatu do sutra u 10 časova pre podne.

Izvolite, gospodo senatori, čuti dalja saopštenja. **Sekretar dr. Ivan Gmajner** saopštava: G. Predsjednik Narodne skupštine dostavlja Senatu na odobrenje, saobrazno § 12 tač. 18 Finansijskog zakona za 1933/34 godinu, sledeća rešenja Ministarskog saveta koja je i Narodna skupština usvojila:

- 1) Rešenje o zabrani uvoza robe iz Austrije;
- 2) Rešenje o ukidanju rešenja o zabrani uvoza robe iz Austrije; i
- 3) Rešenje o dopuni napomene iza broja 24 uvozne tarife predloga Zakona o opštoj carinskoj tarifi.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Ta rešenja upućuju se nadležnom Finansijskom odboru.

Izvolite čuti izveštaje Finansijskog odbora Senata.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: 1) Finansijski odbor izveštava Senat da je odlučio da upućeni mu zakonski predlog g.g. Josipa Šilovića i drugova o izmenama i dopunama Zakona o državnoj trošarini dostavi Ministru finansija kao osnovu za izmenu dosadašnjeg trošarinskog sistema. 2) Finansijski odbor izveštava Senat da je uputio rezoluciju g.g. Ivana Hribara i drugova o merama za ublaženje sadanje krize poverenja kredita gospodinu Ministru trgovine i industrije kao zdravu podlogu za ublažavanje krize kredita u našoj zemlji; i 3) Finansijski odbor izveštava Senat da je na svojoj sednici od 21 juna ove godine izabrao za svoga potpredsjednika g. dr. Miroslava Ploja, senatora i člana Finansijskog odbora, na mesto g. dr. Ljubomira Tomašića, koji je prestao biti član Odbora, pošto je postao Ministar.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Ovi se izveštaji Finansijskog odbora primaju na znanje.

Molim g. sekretara, da izvoli pročitati izveštaj specijalnog Odbora o zakonskom predlogu g.g. Ivana Hribara i drugova.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: Odbor za proučavanje zakonskog predloga senatora g.g. Ivana Hribara i drugova o merama protiv zelenišskog trgovanja sa štednim ulošcima izveštava Senat da je odlučio da ovaj nacrt Zakona ne predloži Senatu na prihvata, ali ga moli da usvoji rezoluciju donesenu povodom istaknutog pitanja u pomenutom zakonskom predlogu.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Ovaj odborski izveštaj sa rezolucijom otštampan je, razdeliće se gospodi senatorima i biće stavljen na dnevni red kad to Senat zaključi.

Izvolite, gospodo senatori, saslušati interpelaciju g. Miloja Ž. Jovanovića.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: Senator g. Miloje Ž. Jovanović uputio je interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova zbog nezakonitog lišavanja slobode sveštenika i učitelja i brutalnog postupanja sa njima od strane policijskih vlasti u Srezu dobričkom, i traži da joj se prizna prvenstvo ispred ranije podnetih interpelacija.

Potpredsjednik dr. Fran Novak: Ima reč g. Miloje Jovanović da obrazloži hitnost svoje interpelacije.

Miloje Ž. Jovanović: Gospodo senatori, ja sam

se javio za reč da dam motivaciju i obrazložim zašto tražim hitnost i prvenstvo za stavljanje ove interpelacije na dnevni red u Senatu.

Pošto gospoda senatori nisu imali prilike da čitaju moju interpelaciju podnetu Senatu na gospodina Ministra unutrašnjih poslova po predmetu „nezakonitog lišavanja slobode sveštenika i učitelja i brutalnog postupanja sa njima od strane policijskih vlasti u Srezu dobričkom Okruga topličkog“, jer se u Senatu interpelacije štampaju i razdaju senatorima tek u momentu njihovog stavljanja na dnevni red, to moram ukratko izneti sadržinu ove moje interpelacije, kako bi gospoda senatori već i po sadržini same interpelacije i po njenom predmetu mogli doneti ocenu o tome da li je traženje prvenstva za ovu interpelaciju opravdano.

Stvar je u ovome.

Na osnovu novog Zakona o opštinama, raspisani su opštinski izbori za 6 avgust o. g. u Banovinama moravskoj i vrbaskoj. Zakon o opštinama predviđa potpunu slobodu opredeljenja građana pri kandidovanju i glasanju, i zabranjuje svaki uticaj i mešanje državnih vlasti u opštinske izbore pod pretnjom stroge kazne.

Medutim, evo šta se dogodilo u Opštini pukovačkoj Sreza dobričkog, a to je jedna od najvećih opština u starom Okrugu topličkom. Pretsednik opštine saziva konferenciju radi sporazuma o kandidaciji, i na istu poziva sveštenika g. Nikolu Spirića i učitelje Momčila Popovića i Dobrosava Nedeljkovića. Tom prilikom jedan od prisutnih provocira prisutnog sveštenika, psujući mu izrazima, koje ne mogu citirati ovde, sveštenučku mantiju i njega lično, što je izazvalo negodovanje kod sviju prisutnih. Sveštenik g. Spirić, uvredeni ovim, izjavio je da on više ne može prisustvovati konferenciji i pozvao je prijatelje da se sa konferencije udalje, a on će onoga koji ga je ovako vredao tužiti sudu za uvredu i tražiti potrebnu satisfakciju. Posle toga, isto to lice najpogrdnijim izrazima psovalo je Ustav i zakone zemaljske i počeo je izazivati i druga lica koja su tu bila prisutna, i za ovo ga niko nije na odgovor uzimao. Posle ovoga, došlo je do jednog neprijatnog incidenta, pa i uzajamnog fizičkog obračunavanja između dotičnog lica i jednog seljaka koji je tu bio prisutan, te ga je ovaj, uvredeni, što je na svaki način za žaljenje, udario štapom, i naneo mu laku telesnu povredu. Ovaj seljak tvrdi da je to učinio izazvan nanetom mu uvredom i ne tereti nikoga da ga je na to nagovorio. Šta se događa posle toga? Načelnik Sreza dobričkog g. Momčilo Dostanić sa pisarom g. Karaklajićem dolazi iz Prokuplja istoga dana i otvara krivičnu istragu po ovoj stvari. On naređuje trojici žandarma naoružanim karabinima, da u 10 sati noću stražarno doteraju na saslušanje sveštenika g. Nikolu Spirića i učitelja Momčila Popovića. Žandarmima izdaje naredbu da svešteniku skinu njegovu sveštenučku mantiju, i da ga bez mantije doteraju. Ovo je sve izvršeno. Povredena je svetinja stana sveštenikovog nasilnim ulaženjem noću u isti. Naredeno mu je da skinu mantiju, pa je noću pred žandarmima, naoružanim karabinima, teran pešice tri kilometra daleko od sela Kočana, gde stanuje do Pukovca. Saslušan je do pola noći, pa je po tom lišen slobode i stavljen u pritvor. Zajedno sa njim pod istim okolnostima doterali su žandarmi oružani karabinima noću u Pukovac i učitelja Momčila Popovića, gde je saslušan do 3 sata po po-

noći, pa je po tom stavljen u pritvor. Sreski načelnik g. Dostanić nije hteo ni saslušati svedoke koji bi govorili u prilog odbrane sveštenika g. Spirića i učitelja g. Popovića, a kojih je bilo oko stotine, no je saslušavao samo protivnike njihove i ljude za koje se unapred znalo da će govoriti i svedočiti protiv njih. Posle ovoga i sveštenik g. Spirić i učitelj g. Popović i još šest uglednih građana Opštine pukovačke sprovedeni su u zatvor u Prokuplje. Saznavši za ovaj žalostan događaj, ja sam otputovao u Prokuplje i otišao kod sreskog načelnika g. Dostanića da intervenišem u cilju da se saslušaju i drugi svedoci, da se sprovede savesna istraga i da se ne gazde Ustav i zakoni zemaljski, koji ujemčavaju pune slobode građana i predviđaju stroge kazne za njihovu povredu. Načelnik sreski g. Dostanić izjavio mi je tom prilikom da on druge svedoke neće saslušavati, i da mu je materijal koji je prikupio dovoljan da može lišiti slobode i popa i učitelja. Iz njegovog govora, iz tona njegovih reči i držanja uopšte, ja sam odmah došao do zaključka da je on rešen po svaku cenu da ih zadrži u zatvoru, kako bi ih u očima naroda ponizio i ugled im ubio. Posle ovoga i sveštenik g. Spirić i učitelji g. g. Popović i Nedeljković, kao i kandidat za pretседnika opštine Vukašin Jovanović sa još 6 građana, zadržani su u zatvoru i optuženi sudu za pokušaj ubistva, a on ih je sem toga osudio na po tri dana zatvora za delo koje se kvalifikuje kao istupna krivica, pa ni na njihovu molbu da im se kazna zatvora zameni novčanom kaznom nije im ovo odobrio, već ih je sve zadržao u zatvoru, gde su i prenoćili na golome betonu.

Dežurni sudija, kome su bili sprovedeni optuženi, sutradan ih je pustio odmah u slobodu. Sreski načelnik g. Dostanić i ovim što im nije hteo zameniti kaznu zatvora novčanom kaznom, učinio je krivicu, jer se po zakonu sveštenici i učitelji za istupne krivice ne osuđuju na zatvor, već na novčanu kaznu. Kad sam načelniku sreskom g. Dostaniću skrenuo pažnju na nezakonitost ovakvog njegovog rada i upozorio ga na to da se zakoni moraju poštovati, a da će on zbog ovoga svoga rada odgovarati, on mi je rekao da on radi onako kako mu naredi Vlada, i zatim mi je izjavio: »Gospodine senatore. Vaše je mesto u Senatu, a ne ovde«, na šta sam mu ja odgovorio da je moje mesto kao senatora ne samo u Senatu, već svuda u celoj državi kad treba da uzmem u zaštitu građane od nasilja, ma od koje strane ono poticalo.

Kada sam sutradan tražio da mi se dozvoli da se sa osuđenima sastanem u zatvoru, to mi je dozvoljeno da učinim no samo u prisustvu pisara g. Franje. Tom prilikom, kad su me osuđeni pitali da li se oni zbog ovog nasilja izvršenog nad njima smeju žaliti Nj. V. Kralju, i kad sam im ja odgovorio da se Kralju sme žaliti svaki Njegov podanik, jer je Kralj najviši zaštitnik pravde i zakonitosti u zemlji, g. Franjo prekinuo je ovaj naš razgovor rečima: »Zabranjujem da se o tome ovde govori«. Sutradan po podne osuđenima je zamenjena kazna zatvora novčanom kaznom. — Eto, gospodo senatori, to je apsolutno tačno iznet slučaj zbog kojega sam podneo interpelaciju za koju tražim hitnost i prvenstvo stavljanja na dnevni red u Senatu.

Namera sreskog načelnika bila je da ponižavanjem i hapšenjem sveštenika, učitelja kao i kandidata za pretседnika opštine g. Vukašina Jovanovića i osta-

lih uhapšenih gradana onemogućiti im isticanje liste za opštinske izbore, i ako oni nisu antidržavni elementi, već članovi Jugoslovenske nacionalne stranke, a kandidat za pretседnika opštine g. Vukašin Jovanović je čak i potpretседnik partiskog odbora iste stranke u Opštini pukovačkoj. — Ovaj događaj teško je pao u narodu i izazvao je najveću uznemirenost ne samo u Opštini pukovačkoj, već i u Prokuplju kod svijug gradana kao i seljaka, koji su se toga dana zatekli u Prokuplju ili koji su za taj žalosni događaj saznali. U subotu je bio u Prokuplju pazarni dan i tom se prilikom samo o tome govorilo. Mogle su se čuti reči: »Mi ćemo sa karabinima dolaziti na zbrove da se branimo«. Kroz narod je pukao glas da su policijski zatvori puni popova i učitelja. Javno se i svuda kroz narod pronosili glasovi da kandidati za opštinske uprave mogu biti samo oni za koje vlast naredi itd. itd.

Kojigod poznaje mentalitet i temperament naroda u Okrugu topličkom, jasno će mu biti da se sa ljudima toga kraja ne može i ne sme tako bezočno postupati. Topličani su za vreme velikog rata imali srca i hrabrosti da podignu čuveni ustanak i da se tako reći goloruki bore protivu četiri austrijske i bugarske divizije, dajući na znanje celom svetu da su Srbi a ne Bugari, — i da će oni svi do poslednjeg izginuti u odbrani Srpstva. Svešteniku g. Nikoli Spiricu poginula su dva brata u ratu, a učitelju g. Momčilu Popoviću bilo je sedmoro braće na Solunskom frontu. Njegov otac ima i danas devet živih sinova.

Svaki će lako shvatiti kakve sve posledice može imati ovakav rad policijskih vlasti po mir i red u tome kraju i šta bi se sve, ako bi se ovako produžilo, moglo dogoditi u narodu, koji je i inače očajan zbog teških ekonomskih nedaća, kada mnogi ni hleba nemaju da decu nahrane.

Gospodo senatori, mi smo u našoj zemlji u toku vremena imali raznih režima. Imali smo reakcionarni režim Vladana Đorđevića, nazvan »Vladanovština«, a preživeli smo i razne druge neustavne režime. Imali smo i neustavni režim denerala Petra Živkovića, posle šestog januara 1929 godine, i ja ovde mogu slobodno da tvrdim da nijedan od tih režima nije bio toliko reakcionaran kao ovaj današnji, i da nikada državni činovnici nisu smeli ovako bezočno gaziti prava i slobode gradana, kao što to čine danas za Vlade Milana Srškića. Da se ovo slučajno desilo za vreme Vlade denerala Petra Živkovića, ja sam uveren da ni načelnik sreski g. Dostanić, ni pisar g. Karaklajić, pa ni pisar g. Franja, koji je zabranio osuđenima da razgovaraju sa mnom o tome da li se smeju žaliti Kralju za izvršeno nasilje nad njima, ne bi ni 24 sata ostali u državnoj službi. (Dragoljub Ivanović: To nije tačno! Ja znam i onda za jedan slučaj gde nije postupljeno onako kako Vi kažete.) Ja ne znam, ja znam da je bilo slučajeva koji su bili dostavljani g. Petru Živkoviću, i on je odmah davao reparacije.

Potpretседnik dr. Fran Novak: Gospodine Jovanoviću, izvolite kazati samo da li tražite prvenstvo i koji su razlozi.

Miloje Ž. Jovanović: Ja molim Senat da mi dozvoli pet minuta da govorim.

Potpretседnik dr. Fran Novak: Izvolite motivisati svoje traženje.

Miloje Ž. Jovanović: Sad tek dolazi motivacija. Kako sad stoji stvar? Ministar unutrašnjih dela veli da je naredio istragu po ovoj aferi, ali je i dalje

zadržao i načelnika sreskog i pisara na svojim položajima, kako bi pritiskom, nasiljem i svima drugim sredstvima obezbedili izbor policijskih kandidata za opštinske uprave. Ovakav rad Ministra unutrašnjih dela nepravilan je. Trebalo je odmah suspendovati od dužnosti ove nesavesne činovnike, pa onda voditi istragu, kad oni ne budu mogli imati nikakvog uticaja na svedoke. Čim je inspektor g. Đerasimović u Prokuplju utvrdio da je načelnik sreski sa pisarom Karaklajićem protivustavno, nezakonito naredio da oružani žandarmi noću uđu u stan sveštenika g. Spirica, da mu je tom prilikom skinuta sveštenička mantija i time povredena sveštenička čast i da je zatim bespravno lišen slobode, bilo je dovoljno osnova da se oni za ovako očigledno bezočno i brutalno gaženje zakona i Ustava uklone sa svojih mesta i od strane Ministra unutrašnjih dela optuže sudu.

Smatrajući da je ovakva jedna nezdrava i ružna pojava u našoj otadžbini toliko važna, da se za nju mora zainteresovati i Senat kao jedan deo zakonodavnog tela, kome je dužnost da bude čuvar pravde i zakonitosti u zemlji, ja molim g.g. senatore da svojim votumom odluče hitnost i prvenstvo ove interpelacije, kako bi što pre pala odluka Senata i po samom predmetu interpelacije, a koja odluka mora dati na znanje svima i svakome da je zakon najviša volja u Jugoslaviji, i da su prava i sloboda gradana svetinja, koju niko protivzakono ne sme vredati.

Tražim prvenstvo i zato što Vlada sabotira i ignoriše podnete interpelacije, i na taj način izigrava pravo kontrole koje ima Narodno predstavništvo po Ustavu i Poslovniku.

U Skupštini je podneto 300 interpelacija i Vlada nije odgovorila ni na jednu jedinu. Interpelaciju o radu direktora ruda g. Belančića potpisalo je 126 poslanika, pa i na nju nije odgovoreno. Javno se govori da bi pri pretresu ove interpelacije izašao na javnost i bio prikazan u punoj svetlosti štetan rad po državu nekih vrlo uticajnih ljudi, pa se ovo radi njih i sprečava.

Senat ne treba da dopusti da interpelacije senatora dožive istu sudbinu kao i one narodnih poslanika, i ima da čuva ugled i ovoga doma i svijug nas njegovih članova. Ja molim Senat da dade prvenstvo ovoj interpelaciji, a to znači da dode ispred drugih interpelacija u Senatu, i molim g. Ministra da urgira da ova interpelacija što pre dode pred Senat.

Potpretседnik dr. Fran Novak: Molim g. Ministra unutrašnjih dela da se izvoli izjasniti o zahtevu prvenstva ove interpelacije.

Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić: Gospodo senatori, dopustite mi da na prvom mestu izjavim žaljenje, što je g. senator Jovanović ovakav jedan incident prilikom dogovora narodnog o sastavljanju kandidatske liste za opštinske izbore, dosada jedan jedini generalisao i pretstavio to kao sistem nasilja, koji se pod današnjim režimom vrši, i kao da se vrše neki uticaji od strane vlasti i postavljaju neke policijske liste za pretstojeće opštinske izbore. Niti, gospodo, postoje kakve policijske liste, niti se vlasti mešaju u izborne poslove. Naprotiv, ostavljena je puna sloboda da se narod sam opredeli u pogledu lista i izbora. Ako pri tome ima kakvih uticaja, to su uticaji partijskih organizacija, koje vode stranje o predizbornim radnjama i sastavljanju kandidatskih lista. Upravne vlasti imaju samo tu dužnost, da se oko izbora i prilikom izbora održi red i mir i slobodno izražavanje narodne volje. Vi i sami

znate, naročito gospoda iz odnosnih krajeva, a to može svaki lično videti i iz novina, da se u pojedinim opštinama postavljaju i po dve i tri liste, što takođe pokazuje netačnost g. Jovanovićevih navoda u tome pravcu.

Što se tiče samog incidenta koji je sada senator g. Jovanović izložio, prvi zvanični izveštaji koje sam o tome imao, drugojačije glase. I iz izlaganja g. senatora vidi se, da prilikom dogovora i sastavljanja kandidatske liste u Pukovcu vlast tu nije bila prisutna, a sreski načelnik došao je pozvan, posle tuče, proizašle na tome sastanku, kojom je prilikom jedan građanin udarcem motke po glavi ozbiljno povređen i u nesvest pao. Došavši na lice mesta u razdraženu masu sreski načelnik naredio je privođenje vlasti lica, za koja su mu svedoci rekli da su izazvali tuču i u njoj učestvovali; a od odgovornosti nije isključen prema zakonskim propisima nijedan poziv, pa ni sveštenički.

Kada sam dobio interpelaciju senatora g. Jovanovića ja sam naredio da naročiti inspektor ishodi predstavljenu stvar i držanje područnih mi organa pri tome, pa ako se pokaže da je se ko od njih ogrešio o svoju dužnost i zakonske propise, možete da verujete da neće biti pošteđen od odgovornosti.

Toliko sam smatrao da unapred kažem povodom teške optužbe g. Jovanovića, inače izjavljujem da primam prvenstvo ove interpelacije.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Stavljam na glasanje prvenstvo ove interpelacije. Ona gospoda koja su za prvenstvo, izvoleće ustati, a koja su protiv, izvoleće sedeti. (Svi ustaju). Objavljujem da je prvenstvo ove interpelacije usvojeno, i ona će se uputiti na dalji postupak. — Molim g. sekretara da izvoli čitati dalje.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: Senator g. Miloje Ž. Jovanović uputio je interpelaciju na g. Predsednika Ministarskog saveta zbog nedonošenja Zakona o zaštiti zemljoradnika i zakonskih uredba u cilju olakšanja položaja zanatlija, trgovaca i ostalih privrednika, pogodjenih današnjom teškom privrednom krizom, prema čl. 6 Zakona o produženju važnosti Zakona o zaštiti zemljoradnika od 19 decembra 1932 godine, i traži da se i ovoj interpelaciji prizna prvenstvo.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Gospodo senatori... (Miloje Ž. Jovanović: Ja molim, pošto ovde nije prisutan g. Predsednik Vlade, da se on pozove na sednicu pa da onda motivišem zahtev na prvenstvo ove interpelacije. Ovako je nezgodno, jer nije tu g. Predsednik Vlade)... mi ne možemo govoriti o toj interpelaciji kad ovde nema g. Predsednika Vlade. Kad on bude prisutan, onda ćemo govoriti o prvenstvu ove interpelacije.

Molim g. sekretara da izvoli čitati dalje.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će odgovoriti na interpelaciju g. senatora Miloja Ž. Jovanovića o lišavanju slobode sveštenika i učitelja i brutalnog postupanja prema njima od strane policijskih vlasti Sreza dobričkog — kad prikupi potrebne podatke.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Izveštaj g. Ministra unutrašnjih poslova prima se na znanje.

Molim da se saopšti izveštaj g. Ministra poljoprivrede o ostavci senatora na članstvo u Nadzornom odboru Privilegovane agrarne banke.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: G. Ministar poljoprivrede izveštava Senat da je uvažio ostavku senatora g. Frana Ivaniševića, koju je podneo kao član Nadzornog odbora Privilegovane agrarne banke u smislu § 12 Zakona o poslovnom redu u Senatu.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Ovaj izveštaj g. Ministra poljoprivrede prima se na znanje. — Izvolite saopštiti molbu g. senatora dr. Grasla za bolovanje.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava: Senator g. dr. Georg Grasl moli Senat da mu izvoli odobriti odsustvo radi lečenja do 1 septembra o. g.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Odobrava li Senat traženo bolovanje g. dr. Grasl? (Odobrava). Objavljujem da je Senat bolovanje odobrio. Izvolite čuti molbe, žalbe i rezolucije iz naroda.

Sekretar dr. Ivan Gmajner saopštava molbe, žalbe i rezolucije: Udruženja zanatlija za Srez viračarski, Stručne komisije ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije iz Ljubljane, Pripomoćnog udruženja trgovaca i trgovačkih pomoćnika iz Zagreba, Jovana Stanišića i drugova, Glavnog saveza udruženja vlasnika zgrada i zemljišta iz Zagreba, Udruženja trgovaca iz Zaječara, Udruženja sudija Kraljevine Jugoslavije, Boška Gošića iz Visokog, Udruženja trgovaca iz Boke Kotorske, Društva jugoslovenskih državnih penzionera iz Maribora, Saveza bankarskih činovnika iz Sarajeva, Državnih penzionera iz Srdulice, Saveza bankarskih, trgovačkih i industrijskih činovnika iz Zagreba, Milana Jovanovića i drug. iz Ogara, Društva jugoslovenskih penzionera iz Maribora, Đorda Dinića iz Prilepa, Ante Bana penzionisanog kaplara iz Makarske, Udruženja trgovaca iz Kraljevog Sela, Josifa Jerončića, Franje Štambuka iz Beograda.

Potpredsednik dr. Fran Novak: Sve saopštene molbe, žalbe i rezolucije uputiće se nadležnom Odboru za molbe i žalbe.

Sada prelazimo na dnevni red: izbor jednog člana Finansijskog odbora. Predata mi je samo jedna kandidatska lista za izbor člana Finansijskog odbora, u kojoj se predlaže za člana g. dr. Ivan Majstović. Pošto postoji samo jedan predlog, izbor će se izvršiti aklamacijom. Prima li Senat ovaj predlog? (Prima) Objavljujem da je g. dr. Ivan Majstović izabran za člana Finansijskog odbora.

Pošto je iscrpen dnevni red, zaključujem današnju sednicu, a iduću predlažem da se održi sutra, u 17 časova, sa sledećim dnevnim redom:

1) Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o izmenama i dopunama Zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini;

2) Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o Društvu Crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije;

3) Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o verskoj nastavi u osnovnim, građanskim, srednjim i učiteljskim školama Kraljevine Jugoslavije;

4) Pretres izveštaja Odbora o predlogu Zakona o trgovinskom aranžmanu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Mađarske, zaključenom i potpisanom u Budimpešti 15 maja 1933 godine.

Prima li Senat ovaj dnevni red? (Prima) Dnevni red je primljen, današnju sednicu zaključujem.

Sednica je zaključena u 12,10 časova.

P R I L O Ž I

NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Br. 17331
24-VII-1933 god.
u Beogradu

GOSPODINE PRETSEDNICE,

Čast mi je izvestiti Vas, da je Narodna skupština na svom 53. redovnom sastanku, održanom 24. jula 1933 godine u Beogradu, konačno usvojila predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini, podnet joj od strane narodnih poslanika g.g. Huseina Kadića i drugova i g.g. Milana Petkovića i drugova na osnovi člana 63. Ustava.

Izveštavajući Vas o prednjem, meni je čast, Gospodine Pretsedniče, u smislu člana 64. Ustava i § 66 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, dostaviti Vam definitivni tekst ovoga zakonskog predloga onako kako ga je Narodna skupština usvojila, — s molbom na Vaš dalji postupak.

Ovaj zakonski predlog pretresan je u Narodnoj skupštini kao hitan.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Pretsednik
Narodne skupštine,
Dr. K. Kumanudi, s. r.

GOSPODINU

DR. ANTI PAVELIĆU,
Pretsedniku Senata

Beograd

NARODNA SKUPŠTINA
Kraljevine Jugoslavije,

sazvana Ukazom od 19 oktobra 1932 godine u redovan saziv za 20 oktobar 1932 godine na svome 53 redovnom sastanku, održanom 24 jula 1933 godine u Beogradu, rešila je:

PREDLOG ZAKONA

o
izmenama i dopunama Zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini koji glasi:

§ 1.

Član 11 Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3-XII-1928 godine menja se i glasi:
»One beglučke zemlje i šume koje drži težak ili težačka porodica a na nju nisu stavljeni zahtevi u sniženju beglučke uredbe od 12-V-1921 godine ili su sa zahtevom odbijene, a u koliko je nedvojbeno dokazano desetogodišnje držanje u kmetstvu sličnom i zakupnom odnosu računajući od 25-II-1919 god. unatrag, preazima država u korist odnosnog težaka ili težačke porodice, ako to zajedno zatraže zemljovlasnik i dotični težak ili težačka porodica u roku od jedne godine dana računajući od dana obnarodovanja ovoga Zakona.

Ovo produženje važi i za sve one sporazumne

prijave koje su bile odbijene radi toga što nisu bile podnešene blagovremeno.

Oštete za ove zemlje platiće država u roku od šest meseci nakon sporazuma stranaka a to u visini desetorostruke katastralne vrednosti onog zemljišta izražene u dinarima — a po katastarskom stanju od 2-XII-1928 godine.

Beglučke šume i šikare koje potraživači uz ziratnu beglučku ili bivšu kmetšku zemlju drže i koje im se dosude plaćaju se četiristostrukim katastarskim čistim prihodom izraženim u dinarima u Bosni a petstostrukim u Hercegovini što takode plaća država.«

§ 2.

Član 23 Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3-XII-1928 godine menja se i glasi:

»Svi nedokončani sporovi o kojima govori čl. 23 Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3-XII-1928 godine zametnuti po beglučkoj uredbi od 12-V-1921 godine imaju se raspraviti i završiti u skladu sa odredbama Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3-XII-1928 godine, u koliko su zahtevi stavljeni do 1 januara 1928 godine.

Isto tako imaju se raspraviti i dovršiti po odredbama pomenutog Zakona od 3-XII-1928 godine oni sporovi koji su zametnuti po odredbama beglučke uredbe od 12-V-1921 godine ali su odbijeni a limine, a zemlja je u posedu potraživača, kao i zahtevi onih zemljoradnika koji su sa zemlje odstranjeni bez pravomoćne sudske presude ili pravomoćne odluke agrarnih vlasti, a zemlja se još uvek nalazi u svojini istih zemljovlasnika.«

§ 3.

Za sva ona zemljišta i šume koja predstavljaju sastavni deo izvesnog bivšeg kmetovskog selišta; a nisu kao takva bila unešena u zemljišnim knjigama i na koja nije bio podnešen zahtev po beglučkoj uredbi od 12-V-1921 godine zbog toga što su ta zemljišta smatrana kmetkim, može se u roku od jedne godine dana računajući od dana obnarodovanja ovoga Zakona staviti zahtev i taj se ima raspraviti i rešiti po čl. 7. beglučke uredbe od 12-V-1921 godine odnosno Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3-XII-1928 godine, u koliko se na dan stupanja na snagu ovoga Zakona ova zemljišta nalaze u faktičnom posedu molitelja.

Ako takva zemljišta i šume imaju položaj pomenut u članu 10 Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3-XII-1928 godine ili ako takva zemljišta i šume leže u blizini letovališta: Pale, Vrelo Bosne i Han Pijesak onda se i za ta zemljišta ima dati ošteta po čl. 10 pomenutog Zakona.

§ 4.

Za zemljišne objekte (šume, pašnjaci i šikare) bivših kmetovskih selišta na kojima nije bila propisana zemljarina pa radi toga nije bila plaćena ni ošteta za njih, imade se isplatiti bivšim zemljovlasnicima ošteta u visini od 70.— dinara po dunumu a do ukupnog iznosa od 50,000.000.— dinara. Najmanji iznos 6% obveznica glasiće na 100 dinara sa 6% kamatama od 1-IV-1934 godine. Isplata kupona vršiće se počev od godine izdavanja obveznica.

Prijave za naplatu otštete imaju se podneti u roku od 6 meseci putem sreskog načelstva nadležnim banskim upravama agrarno-pravnom otketu. Takve prijave oslobodene su od takse. Isto tako imaju se potrebne zemljišno-knjižne i katastarske isprave za opravdanje tih prijava izdavati moliocima bez naplate takse.

§ 5.

Isplate po ovom Zakonu vršice se po propisima Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3-XII-1928 godine kao i Zakona o nadopuni Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3-XII-1928 godine od 25 novembra 1930 godine.

§ 6.

Sve pravomoćne otštetne odluke agrarnih vlasti imaju se izvršiti u roku od 6 meseci.

§ 7.

Opraštaju se sva dugovanja sa kamatama državnom eraru, koja su na području bivše Bosne i Hercegovine nastala otkupom bivših kmetovskih selišta prije 1911 godine i po Zakonu o fakultativnom otkupu kmetovskih selišta od 13-VI-1911 godine. Odgovarajuće ekstabulacije imaju se izvršiti po službenoj dužnosti.

§ 8.

Iznosi uplaćeni do dana stupanja ovoga Zakona na snagu ne vraćaju se.

§ 9.

Ovlašćuje se Ministar poljoprivrede da za ovaj Zakon napiše Pravilnik.

§ 10.

Ovaj Zakon stupa u život kad ga Kralj potpiše, a obavezu snagu dobija kad se obnaroduje u »Službenim novinama«.

24 jula 1933 godine
u Beogradu.

Pretsednik,
Narodne skupštine,
Dr. K. Kumanudi, s. r.

Sekretar,
Drag. Stanojević, s. r.

(M. P.)

NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
Br. 17361
25-VII-1933 god.
u Beogradu

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

Čast mi je izvestiti Vas, da je Narodna skupština na svom 54. redovnom sastanku, održanom 25. jula 1933 godine, konačno usvojila predlog Zakona o Društvu crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije, podnet joj od strane Gospodina Ministra vojske i mornarice na osnovi ovlašćenja datog mu Ukazom Nj. V. Kralja od 10 juna 1933 godine.

Izveštavajući Vas o prednjem, meni je čast, Gospodine Pretsedniče, u smislu čl. 64. Ustava i § 66. Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, dostaviti Vam definitivni tekst ovoga zakonskog predloga onako, kako ga je Narodna skupština usvojila,

kao i original Ukaza o ovlašćenju za podnošenje Narodnom predstavništvu pomenutog zakonskog predloga, — s molbom na Vaš dalji postupak.

Ovaj zakonski predlog pretresan je u Narodnoj skupštini kao hitan.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Pretsednik
Narodne skupštine,
Dr. K. Kumanudi, s. r.

Gospodinu

Dr. ANTI PAVELIĆU,
Pretsedniku Senata

Beograd

NARODNA SKUPŠTINA

Kraljevine Jugoslavije

Sazvana Ukazom od 19. oktobra 1932 godine u redovan saziv za 20. oktobar 1932 godine na svom 54. redovnom sastanku, održanom 25. jula 1933 godine u Beogradu, rešila je:

PREDLOG ZAKONA

o

Društvu Crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije
koji glasi:

GLAVA I

OSNOVA DRUŠTVA

Član 1.

Društvo Crvenog Krsta Kraljevine Jugoslavije postalo je od ranijeg Srpskog Društva Crvenog Krsta, osnovanog 25. januara 1876. godine na odredbama Ženevske Konvencije od 22. avgusta 1864. i od 6. jula 1906. godine, priznatog od Medunarodnog Komiteta Crvenog Krsta u Ženevi 11. juna 1876. god. i primljenog za člana Lige Društava Crvenog Krsta u Parizu 22. avgusta 1919. godine, a čiji je delokrug rada, sa promenjenim nazivom, proširen na celokupnu državnu teritoriju posle oslobodenja i ujedinjenja, prema odluci Kraljevske Vlade PMBr. 3158 od 29. jula 1921. godine.

Član 2.

Društvo Crvenog Krsta Kraljevine Jugoslavije zasniva svoj rad:

1) na odredbama Ženevske Konvencije za poboljšanje sudbine ranjenika i bolesnika u vojskama u ratu od 27. jula 1929. godine, koja je Konvencija primljena od naše Države Zakonom od 31. marta 1931. godine i ratifikovana u Bernu 20. maja 1931. godine, a kojom su zamenjene Konvencije od 22. avgusta 1864. i od 6. jula 1906. godine;

2) na odredbama Konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 27. jula 1929. godine, primljene od naše Države Zakonom od 31. marta 1931. godine; i

3) na odredbama Konvencije o Medunarodnoj Uniji za pomoć od 12. jula 1927. godine, primljene od naše Države Zakonom od 30. maja 1931. godine. Društvo treba da bude priznato od Medunarodnog Komiteta Crvenog Krsta i da je član Lige Društava.

štava Crvenog Krsta sa kojima ima stalno da održava vezu i da saraduje.

GLAVA II

ZADATAK DRUŠTVA

Član 3.

Društvo Crvenog Krsta Kraljevine Jugoslavije je humana i povlašćena autonomna narodna ustanova. Pod tim imenom ono se priznaje: isključivo kao jedino društvo za celokupnu teritoriju Kraljevine Jugoslavije, i kao pomoćni organ vojnog saniteta za vreme rata.

Član 4.

Samostalno i u saradnji sa državnim i samoupravnim vlastima, kao i sa drugim humanim i kulturnim ustanovama i društvima u zemlji, Društvo ima zadatak:

a) Za vreme mira:

1) da ukazuje prvu pomoć narodu u slučaju velikih elementarnih nesreća, raznih epidemija i drugih opštih narodnih nevolja;

2) da priprema osoblje i sredstva za izvršenje zadataka predviđenih ovim Zakonom; i

3) da sprema brojno jak, zdrav i oduševljen Podmladak za ideju i rad Crvenog Krsta.

b) Za vreme rata:

1) da potpomaže sanitet državne vojne sile, kao pomoćni njegov organ, pri evakuaciji, transportovanju, nezi i lečenju naših bolesnika i ranjenika i zarobljenih ranjenih i bolesnih neprijateljskih vojnih lica;

2) da potpomaže i aktivno sudeluje u organizaciji i izvodenju sanitetske protivazdušne i protivgasne zaštite stanovništva;

3) da posreduje oko dobijanja i podele pomoći i opštenja zarobljenih i interniranih lica sa spoljnim svetom, oko repatriranja i hospitalizacije bolesnih i ranjenih zarobljenih neprijateljskih lica; i

4) da svojim osobljem i sopstvenim materijalom ublažuje neizbežna zla rata, ukoliko to zavisi od njega.

v) Ukoliko mu izvršenje zadataka pod a) i b) i sredstva i prilike dopuštaju:

1) da radi na čuvanju i popravci narodnog zdravlja, učestvujući naročito u borbi protiv tuberkuloze i endemičnog luesa;

2) da pomaže nevoljnike, naročito ratnu siročad;

3) da prima pomoć od Društava Crvenog Krsta drugih država kao i da ukazuje pomoć ovima u slučaju rata i drugih teških narodnih nevolja proizašlih od više sile; i

4) da radi i na ostalim zadacima, koje je Liga Društava Crvenog Krsta stavila ili koje bude stavila u program rada Društava Crvenog Krsta radi ostvarenja zajedničkih humanitarnih ciljeva.

Bliže odredbe o izvršenju ovih zadataka, i uopšte o radu i celokupnom poslovanju Društva u miru, propisuju Pravila Društva.

Bliže odredbe o radu i poslovanju Društva u ratu propisuje Kraljeva Uredba na predlog Ministra vojske i mornarice, a u saglasnosti sa ministrima: socijane politike i narodnog zdravlja, inostranih poslova i unutrašnjih poslova, i prema mišljenju glavnog odbora Društva.

GLAVA III ČLANOVI DRUŠTVA

Član 5.

Društvo čine njegovi članovi i Podmladak Crvenog Krsta.

Članstvo u Društvu je dobrovoljno.

Punopravni član Društva može biti svaki državljanin Kraljevine Jugoslavije, bez obzira na pol i veru, koji nije izgubio časna prava.

Član Podmlatka Crvenog Krsta može biti svaki učenik-učenica osnovnih, srednjih i drugih stručnih škole, i svaki omladinac van škole, do punoletstva, koji se upiše i od nadležnog odbora primi u članstvo.

Član 6.

Društvo ima ove članove:

- 1) počasne,
- 2) velike dobrotvore,
- 3) dobrotvore,
- 4) utemeljače,
- 5) stalne,
- 6) redovne i
- 7) članove pomagače.

Počasni članovi Društva mogu biti samo oni njegovi članovi, koji imaju ili su imali velike zasluge za Društvo, a po rešenju glavne skupštine.

Podoficiri, muzičari, kaplari i redovi stalnog kadra, žandarmerije i granične trupe, i članovi Podmlatka Društva, mogu biti samo članovi pomagači.

Veličinu priloga za članove pod 2), 3), 4) i 5) i veličinu uloga za članove pod 6) i 7), određuju Pravila Društva, kojima se propisuju i sve bliže odredbe o pravima i dužnostima članova Društva.

GLAVA IV ORGANI I UPRAVA DRUŠTVA

Član 7.

Na čelu Društva stoji predsednik, koji je i najviši predstavnik Crvenog Krsta u Državi.

Predsednika Društva imenuje i razrešava Kralj na predlog Predsednika Ministarskog saveta.

Dužnosti i prava Predsednika Društva propisuju Pravila Društva.

Član 8.

Za upravu i poslovanje Društva postoje ovi organi:

- 1) glavni odbor,
- 2) banovinski odbori,
- 3) sreski odbori,
- 4) opštinski odbori — povereništva,
- 5) školski odbori Podmlatka Crvenog Krsta i
- 6) skupštine.

Sva zvanja u odborima Društva, izuzimajući zvanja njegovog službenog osoblja, počasna su, besplatna i dobrovoljna, a i izborna ukoliko se ovim Zakonom drukčije ne propisuju.

Glavni odbor

Član 9.

Glavni odbor je najviši upravni organ Društva i njemu su potčinjeni svi odbori, zavodi u ustanove Društva.

On ima pravo i dužnost da prema potčinjenim odborima iz člana 8. ovog Zakona preduzima mere,

za koje nade da su u interesu Društva, ako pomenuti odbori ne saobražavaju svoj rad propisima ovoga Zakona i Pravila Društva koja iz njega proističu, ili ako ne izvršuju njegove odluke donete saobrazno ovome Zakonu i Pravilima Društva.

Sedište glavnog odbora je u Beogradu.

Član 10.

Pretsednik glavnog odbora je Predsednik Društva Crvenog Krsta.

Prvog potpredsednika imenuje i razrešava Kralj, na predlog Predsednika Ministarskog saveta, a sve ostalo osoblje u sastavu glavnog odbora bira glavna skupština na tri godine.

U sastav glavnog odbora ulaze i predstavnici: Ministarstva vojske i mornarice, socijalne politike i narodnog zdravlja, inostranih poslova, prosvete i unutrašnjih poslova. Ove predstavnike imenuju resorni ministri i oni vrše dužnost u glavnom odboru pored svoje redovne dužnosti.

Bliže odredbe o sastavu i izboru osoblja glavnog odbora, o njegovoj podeli na sekcije i pododbore, poslovanju i nadležnosti, propisuju Pravila Društva.

Član 11.

Otpravljanje celokupnog rada i poslovanja Društva, iz nadležnosti glavnog odbora, vrši izvršni odbor.

Predsednik izvršnog odbora je Predsednik Društva Crvenog Krsta.

Bliže odredbe o sastavu, izboru, nadležnosti i poslovanju izvršnog odbora i njegovih potčinjenih organa, propisuju Pravila Društva.

Član 12.

Nadzor i kontrolu nad novčano-materijalnim poslovanjem Društva i uopšte nad celokupnom društvenom imovinom vrši glavni nadzorni odbor.

I članovi glavnog nadzornog odbora solidarno su odgovorni za štetu koja bi nastupila po imovinu Društva, ako ne bi vršili tačno i na vreme preglede — kontrolu, ili ako bi pri pregledima naišli na nepravilne radnje, a nisu preduzimali mere da se nepravilnosti spreče i šteta naknadi.

Sastav glavnog nadzornog odbora, izbor njegovog predsednika i članova, njegova prava i nadležnost, kao i sve bliže odredbe o njegovom radu i poslovanju, propisuju Pravila Društva.

Banovinski odbori

Član 13.

Banovinski odbori Društva Crvenog Krsta su neposredno potčinjeni organi glavnog odbora. Oni postoje u mestima sedišta Uprave pojedinih banovina i nose ime svoje banovine.

Banovinskim odborima su neposredno potčinjeni svi sreski odbori u području banovine.

Član 14.

Za Upravu grada Beograda, sa sedištem u Beogradu, postoji beogradski oblasni odbor Društva Crvenog Krsta. On je neposredno potčinjen glavnom odboru, a nemu su potčinjeni svi odbori u području Uprave grada Beograda.

Član 15.

Otpravljanje celokupnog rada i poslovanja banovinskih i beogradskog oblasnog odbora, vrše njihovi upravni i nadzorni odbori.

U sastav upravnih banovinskih odbora ulaze i predstavnici: vojske i mornarice i banske uprave (odeljenja za socijalnu politiku i narodno zdravlje i prosvetnog odeljenja). Predstavnik vojske imenuje najstariji komandant u dotičnom mestu sedišta odbora, a predstavnike banske uprave — Ban, i oni vrše dužnost u upravnom odboru pored svoje redovne dužnosti.

Sastav upravnog i nadzornog odbora banovinskih i beogradskog oblasnog odbora, podelu upravnog odbora na sekcije i pododbore, izbor predsednika, potpredsednika, članova i ostalog osoblja za upravne i nadzorne odbore, njihovu nadležnost i poslovanje, propisuju Pravila Društva.

Sreski odbori

Član 16.

Sreski odbori Društva Crvenog Krsta su neposredno potčinjeni organi banovinskih odnosno beogradskog oblasnog odbora. Oni postoje samo u mestima sedišta sreskih upravnih vlasti, u kojima ne postoje banovinski, odnosno beogradski oblasni odbor, i nose ime svoga sreza.

Sreskim odborima su neposredno potčinjeni opštinski odbori i povereništva u srezu.

Član 17.

Otpravljanje celokupnog rada i poslovanja sreskih odbora vrše njihovi upravni i nadzorni odbori.

Sastav ovih odbora, izbor predsednika, potpredsednika, članova i ostalog osoblja za njih, kao i njihovu nadležnost i poslovanje, propisuju Pravila Društva.

Opštinski odbori

Član 18.

Opštinski odbori Društva Crvenog Krsta postoje u mestima sedišta opštinskih vlasti u kojima ne postoje banovinski, odnosno beogradski oblasni ili sreski odbori, a u kojima bude najmanje 20. punopravnih članova Društva i nose ime svoje opštine.

U mestima — opštinama — gde bude manje od 20 punopravnih članova, obrazovaće se povereništva Društva Crvenog Krsta, i ona nose ime po mestu gde se nalaze.

Opštinski odbori i povereništva Društva Crvenog Krsta opština, koje su u teritorijalnoj nadležnosti onih srezova koji prema članu 16. ovog Zakona nemaju svoje sreske odbore Društva, neposredno su potčinjeni organi nadležnog banovinskog odnosno beogradskog oblasnog odbora Društva Crvenog Krsta.

Član 19.

Otpravljanje celokupnog rada i poslovanja opštinskih odbora vrše njihovi upravni i nadzorni odbori.

Sastav njihov, kao i izbor predsednika, potpredsednika i članova ovih odbora, njihovu nadležnost i poslovanje, propisuju Pravila Društva.

Član 20.

U mestima preko 50.000 stanovnika mogu se, po potrebi osnovati pododbori za pojedine kvartove gde ova podela na kvartove postoji; a gde takva podela ne postoji, onda za pojedine reone. Oni nose ime odnosnog kvarta i mesta, odnosno I, II, III pododbor i ime mesta. Ovi pododbori imaju samo upravne odbore, a njihovo poslovanje podleži nadzoru onog odbora u dotičnom mestu, u čijem se sastavu nalaze i kome su neposredno potčinjeni.

Sastav ovih pododborova, izbor njihovog upravnog odbora, kao i nadležnost i poslovanje, propisuju Pravila Društva.

GLAVA V

PODMLADAK CRVENOG KRSTA

Član 21.

Podmladak Crvenog Krsta je sastavni deo Društva Crvenog Krsta, a organizuje se kao njegova grana.

Neposredni organi za upravu i poslovanje Podmlatka su školski odbori Podmlatka Crvenog Krsta. Pretsednici ovih odbora su starešine dotičnih škola.

Član 22.

Za proučavanje i rešavanje svih pitanja koja se odnose na upravu, razvoj, organizaciju i vaspitanje Podmlatka Crvenog Krsta za njegov rad u duhu ideja i čovekoljubivih zadataka Crvenog Krsta, u miru i ratu, postoje sekcije Podmlatka Crvenog Krsta: pri glavnom odboru i pri svima banovinskim, beogradskom oblasnom, sreskim i opštinskim odborima.

Pretsednika sekcije Podmlatka Crvenog Krsta pri glavnom, banovinskom i beogradskom oblasnom odboru bira između svojih članova glavni, odnosno banovinski i beogradski oblasni odbor. Pri sreskim i opštinskim odborima predsednik sekcije Podmlatka Crvenog Krsta je predsednik školskog odbora Podmlatka prema drugom stavu člana 21. ovog Zakona. Ove sekcije imaju punovažno pravo rešavanja i odlučivanja u dotičnom odboru o svakom pitanju koje se odnosi na Podmladak Crvenog Krsta.

Član 23.

Sastav sekcije Podmlatka pri odborima Društva i sve bliže odredbe o zadatku i celokupnom poslovanju školskog odbora Podmlatka Crvenog Krsta propisuju Pravila Društva.

GLAVA VI

SKUPŠTINE DRUŠTVA

Član 24.

Društvo Crvenog Krsta ima ove skupštine: glavnu, banovinsku — oblasnu, sreske i opštinske. One mogu biti redovne i vanredne.

Sastav pojedinih skupština, njihovu nadležnost i delokrug rada, kao i sve ostalo što se odnosi na njihov sastav, izbor i broj delegata, na mesto, vreme sastanka i način njihovog saziva itd. propisuju Pravila Društva.

GLAVA VII

PRAVA, ZNAK I NAGRADE DRUŠTVA

Član 25.

Društvo Crvenog Krsta Kraljevine Jugoslavije je pravno lice.

Član 26.

Društvo je jedini predstavnik privatne pomoći za lečenje bolesnika i ranjenika i pomaganje invalida za vreme rata.

Svaka privatna novčana ili materijalna pomoć za lečenje bolesnika i ranjenika i za pomaganje invalida za vreme rata, upućena ma od koga ma kojoj samoupravnoj vlasti, ili ma kojem organu državne ili samoupravne vlasti, ili ma kojoj instanciji, organu, društvu ili licu, koje skuplja pomoć, svojina je Društva Crvenog Krsta, i ono jedino njome raspolaže i raspoređuje je.

Član 27.

Znak Crvenog Krsta na belom polju i reči »Crveni Krst« ili »Ženevski Krst«, mogu se upotrebiti za vreme rata jedino radi zaštite i oznake ustanova, osoblja i materijala Društva Crvenog Krsta, sanitetskih jedinica i ustanova vojne sile, svih prevoznih sredstava i vazduhoplovnih aparata specijalno organizovanih i upotrebljenih za sanitetsku službu a pod uslovima utvrđenim Ženevskom Konvencijom.

Osoblje i ustanove Crvenog Krsta imaju pravo upotrebe znaka Crvenog Krsta i za vreme mira u njihovoj humanoj aktivnosti, a izuzetno i samo po odluci izvršnog odbora Društva, može se, za vreme mira, dozvoliti upotreba znaka Crvenog Krsta i na stanicama za pomoć koje isključivo besplatno ukazuju pomoć ranjenicima i bolesnicima.

Član 28.

Zabranjuje se upotreba svakog znaka ili svakog naziva koji predstavljaju ili imitiraju znak ili naziv Crvenog Krsta ili Ženevskog Krsta, pa bilo da se ta upotreba čini u trgovačkom i industriskom, bilo ma u kome drugom cilju.

Zabranjuje se i upotreba oznaka ili modela sa znakom krsta crvene ili slične boje na polju ma kakve boje.

Član 29.

S pogledom na počast, ukazanu Švajcarskoj: što je za znak Crvenog Krsta upotrebljena obrnuta boja švajcarskog federalnog državnog grba, zabranjuje se upotreba znaka ili imitacije ovog grba, bilo kao cele ili dela kakve zaštitne trgovačke ili industriske marke, bilo u cilju protivnom trgovačkoj lojalnosti, bilo u prilikama koje bi mogle vredati švajcarski nacionalni osećaj.

Član 30.

Ko postupi protivno članu 27., 28. i 29. ovoga Zakona, kazniće se, ukoliko to ne sačinjava krivično delo, po krivičnom zakoniku, bilo po zvaničnoj dužnosti, bilo na predlog ma koga odbora Crvenog Krsta, novčanom kaznom do 10.000.— dinara, ili zatvorom do dva meseca. Ako je delo u povratu, a pre isteka tri godine od izrečene kazne, onda se kazna može udvostručiti.

Kaznu izriču nadležne prvostepene vlasti unutrašnje uprave. Ove vlasti, odnosno njihovi organi,

čim utvrde kažnjivo delo po ovome Zakonu, dužne su ukloniti zloupotrebijene oznake i nazive i zapleniti sav materijal koji nosi oznake ili nazive zabranjene ovim Zakonom.

Novčane kazne i zaplenjeni materijal pripadaju glavnom odboru Društva Crvenog Krsta.

Član 31.

U znak priznanja i zahvalnosti za dobrovoljni uspešni rad na polju propagande i na ostvarenju ideje Crvenog Krsta, širenju njegove organizacije, ili za rad i dela koja služe kao primer i potstrek za moralno vaspitanje i delanje u duhu njegovih uzvišenih zadataka, Društvo Crvenog Krsta daje licima, ustanovama i društvima u zemlji i inostranstvu ova svoja društvena odličja:

- 1) Zahvalnicu,
- 2) Srebrnu medalju Crvenog Krsta,
- 3) Zlatnu medalju Crvenog Krsta, i
- 4) Orden Crvenog Krsta.

Bliže odredbe o davanju zahvalnice i društvenih odličja pod 2), 3) i 4), o njihovom obliku, sastavu i sadržaju, propisuju Pravila Društva.

GLAVA VIII

PRIHODI I BUDŽET DRUŠTVA CRVENOG KRSTA

Član 32.

Sredstva za izvršenje zadataka po članu 4. ovog Zakona, kao i za izdržavanje Društva Crvenog Krsta, sastoje se iz prihoda:

- 1) od društvene imovine;
- 2) od legata i zaveštanja;
- 3) od uloga članova iz člana 6. ovog Zakona;
- 4) od uloga članova Podmlatka;
- 5) od državne pomoći i dotacija;
- 6) od pomoći i dotacija banskih uprava;
- 7) od pomoći i dotacija opština;
- 8) od taksa naplaćenih za vreme Nedelje Crvenog Krsta;
- 9) od dobrovoljnih priloga prikupljenih za vreme Nedelje Crvenog Krsta;
- 10) od raznih priredaba;
- 11) od štampanih knjiga i časopisa, i
- 12) od drugih raznih nepredviđenih prihoda i priloga učinjenih u korist Društva od strane raznih ustanova (državnih, privilegovanih i privatnih) i od pojedinih lica.

Prihod pod 1) pripada odborima čija je imovina. Prihod od nepokretne imovine glavni odbor može dodeliti odboru, koji dotičnom imovinom upravlja.

Prihodi pod 2) pripadaju onim odborima kojima se namene ili zaveštaju; pod 10) odborima koji ih ostvare; pod 11) odborima koji su izdali knjige i časopise; pod 12) odborima koji ostvare nepredviđene prihode ili dobiju priloge.

Od prihoda pod 4) pripada 50% odboru u dotičnom mestu, a po 25% glavnom i nadležnom banovinskom odnosno beogradskom oblasnom odboru.

Prihodi pod 3) (od uloga redovnih članova državnih službenika vojnog i građanskog reda i od uloga članova pomagača iz redova vojske i mornarice, granične trupe i žandarmerije), pod 5) i pod 8) pripadaju glavnom odboru, a prihodi pod 6) dotičnom banovinskom odboru.

Prihodi pod 3) (od uloga redovnih članova a

koji nisu državni službenici vojnog i građanskog reda), pod 7) i pod 9) pripadaju nadležnom banovinskom, odnosno beogradskom oblasnom odboru, ako je u dotičnom mestu sedište banovinskog odnosno beogradskog oblasnog odbora; u protivnom od ovih prihoda pripada nadležnom banovinskom odnosno beogradskom oblasnom odboru 25% a 75% odboru u dotičnom mestu u kome su prihodi ostvareni.

Član 33.

Prihodi Društva iz čl. 32. ovoga Zakona služe:

- 1) za neprikosnoveni fond,
- 2) za sanitetski fond,
- 3) za fond za ukazivanje prve pomoći,
- 4) za druge razne fondove koji se ustanove po potrebi i po odluci glavne skupštine; i
- 5) za sastav godišnjeg budžeta rashoda odbora Društva.

Fondovi pod 1) i 2) postoje samo pri glavnom odboru, a fond pod 3) postoji obavezno kod svih odbora.

Član 34.

Od pripadajućih iznosa prihoda pomenutih u članu 32. ovog Zakona, unosi se:

a) u glavnicu neprikosnovenog i sanitetskog fonda pri glavnom odboru po 25%, a u glavnicu fonda za ukazivanje prve pomoći pri glavnom odboru 50% od prihoda pomenutih pod 3), 5) i 8);

b) u glavnicu neprikosnovenog i sanitetskog fonda pri glavnom odboru po 25%, a u glavnicu fonda za ukazivanje prve pomoći pri banovinskim, odnosno pri beogradskom oblasnom odboru po 50% od prihoda banovinskih odnosno beogradskog oblasnog odbora pod 3), 6) i 9);

v) u glavnicu neprikosnovenog i sanitetskog fonda pri glavnom odboru po 25%, a u glavnicu fonda za ukazivanje prve pomoći pri sreskim odnosno opštinskim odborima po 50% od prihoda sreskih i opštinskih odbora pod 3), 7) i 9).

Od prihoda pod 3) unosi se u fondove predviđeni % samo od uloga velikih dobrotvora, dobrotvora, utemeljača i stalnih članova.

Legati, zaveštanja i dobrovoljni prilogi dotiraju se takođe glavnica ovih fondova, ako je i ukoliko to izričita želja legatora, zaveštaoca ili priložnika.

Eventualni prihodi povereništva čuvaju se kao kapital do obrazovanja mesnih odbora.

Bliže odredbe po ovome propisuju Pravila Društva.

Član 35.

1) **Neprikosnoveni fond** pri glavnom odboru predstavlja neprikosnovenu imovinu Društva, potrebnu za njegovo postojanje i rad. On se čuva najmanje 50% u gotovini na priplodu kod Državne Hipotekarne banke, a ostatak se može uložiti u hartije od vrednosti ili nepokretna imanja, no samo po odobrenju glavne skupštine.

Prihod neprikosnovenog fonda ne sme se trošiti za vreme mira, već se dodaje glavnici toga fonda. Za vreme rata izvršni odbor može upotrebiti sav prihod toga fonda, a u krajnjoj nuždi i do 75% glavnice fonda za izvršenje zadataka, koje Društvo ima u ratu prema čl. 4. ovog Zakona.

2) **Sanitetski fond** pri glavnom odboru služi za nabavku sanitetskog i apotekarskog materijala i pri-

bora. Iznos suma za nabavku ovog materijala predviđa se budžetom glavnog odbora.

3) **Fond za ukazivanje prve pomoći** kod svih odbora služi za podmirenje potreba na ukazivanju prve pomoći za slučaj velikih elementarnih nesreća, epidemija ili opšte narodne nevolje, a fond glavnog odbora služi još i za ukazivanje pomoći društvima Crvenog Krsta drugih naroda u sličnim slučajevima.

Sanitetski fond pri glavnom odboru, i fondovi za ukazivanje prve pomoći pri pojedinim odborima Društva, služe još i za podizanje i održavanje stalnih ili privremenih ustanova Društva: bolnica, ambulanti, stanica za ukazivanje pomoći, lečilišta, oporavilišta i drugih ustanova namenjenih ukazivanju pomoći ranjenicima i bolesnicima, i za spremu pomoćnog osoblja za ukazivanje prve pomoći i negu ranjenika i bolesnika.

Za podmirenje izloženih potreba pod 2) i 3) može se godišnje utrošiti najviše do 50% od godišnjih iznosa pripadajućih sanitetskom fondu i fondovima za ukazivanje prve pomoći prema članu 34. ovog Zakona. Sve ove potrebe se predviđaju budžetima pojedinih odbora Društva. Ostatak se unosi u glavnici ovih fondova i čuva za podmirenje izloženih potreba koje se budu ukazale a koje se nisu mogle ranije predvideti budžetima. Preko toga iznosa mogu pojedini odbori vršiti veći utrošak iz tih fondova samo po odobrenju nadležnog pretpostavljenog odbora, a izvršni odbor po odobrenju glavnog odbora.

Odobrene a neutrošene sume po budžetu iz sanitetskog fonda i fondova za ukazivanje prve pomoći, dodaju se glavnici ovih fondova.

4) Prihodi pod 4) iz člana 32. mogu se upotrebiti jedino za rad, potrebe i ustanove Podmlatka, kao: kuhinje, apoteke, ferijalne kolonije, priređivanje samarjanskih i drugih poučnih i zdravstvenih tečajeva, štampanje poučnih časopisa, ukazivanje pomoći siromašnoj i bolesnoj deci, kao i za sve ostale potrebe koje služe vaspitanju omladine u duhu ideje Crvenog Krsta. Deo ovih prihoda koji pripada banovinskim odborima upotrebljuje se prvenstveno za pomoć oskudnim mesnim (sreskim i opštinskim) odborima za održavanje kuhinja i za organizovanje letnjih oporavilišta za slabunjavu decu. Pripadajući deo ovih prihoda glavnom odboru služi prvenstveno za podizanje i održavanje stalnih lečilišta za bolesnu i slabunjavu decu, kojoj je potrebno naročito lečenje i nega.

5) Od svih budžetom ostvarenih viškova predviđenih prihoda i neutrošenih odobrenih budžetskih rashoda, sem onih pomenutih u čl. 35. ovoga Zakona, obrazuju se kod odbora Društva **rezervni fondovi**, koji služe za opšte potrebe i rad Društva. Novac iz ovih fondova može se trošiti samo po odobrenju nadležnih skupština Društva.

6) Od ostvarenih viškova prihoda od uloga članova Podmlatka, predviđenih budžetom, i ušteda odobrenih rashoda iz toga prihoda, obrazuju se kod odnosnih odbora Društva **rezervni fondovi Podmlatka Crvenog Krsta**, koji služe isključivo za potrebe Podmlatka. Novac iz ovih fondova može se trošiti samo po odobrenju nadležnih skupština.

Član 36.

Prihodi pomenuti u članu 32., a neupotrebljeni za fondove po čl. 33. i 34. ovoga Zakona, služe za sastav godišnjeg budžeta rashoda za podmirenje potreba i rad pojedinih odbora Društva.

Budžetska godina počinje 1. januara, a svršava se 31. decembra iste godine.

Budžete odbora Društva odobravaju njihove nadležne redovne godišnje skupštine.

Bliže odredbe o sastavu i izvršenju budžeta propisuju Pravila Društva.

GLAVA IX

OSOBLJE DRUŠTVA CRVENOG KRSTA

Član 37.

Za vršenje poslova i dužnosti po ovome Zakonu, Društvo ima: **službeno i pomoćno osoblje**.

Službeno osoblje Društva čine: stalni, honorarni i kontraktualni službenici; na službi pri odborima i ustanovama Društva.

Pomoćno osoblje Društva čine: sestre-nudilje, dobrovoljni bolničari i bolničarke, samarjani i samarjanke za ukazivanje prve pomoći i sva lica, koja se prijave, prime i upišu za dobrovoljno vršenje raznih službi u Društvu.

Član 38.

Službeno osoblje Društva prima se i otpušta odlukom glavnog odnosno izvršnog odbora, odnosno odlukama upravnih: banovinskih odnosno beogradskog oblasnog odbora, sreskih i opštinskih odbora. Plate-nagrade određuju im se istom odlukom kojom se i primaju u službu Društva, i isplaćuju se na teret budžeta odnosnih odbora čiji su službenici.

Član 39.

Zvanja za koja se primaju službenici pri pojedinim odborima i ustanovama Društva, broj ovih službenika, kvalifikacije, kao i sve bliže odredbe o pravima, dužnostima i odgovornostima službenika pojedinih zvanja, propisuju Pravila Društva.

Član 40.

Za osiguranje svih službenika Društva, važe propisi Zakona o osiguranju, s tim da svaki odbor Društva može svoje službenike osigurati iz sopstvenih sredstava po Pravilniku koji izradi glavni odbor a odobri Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja.

Član 41.

Potrebno pomoćno osoblje, pomenuto u članu 37. ovoga Zakona, za službe Društva Crvenog Krsta za vreme rata, regrutuje se od ljudstva, koje ne podleži vojnoj obavezi i građanki, koje se dobrovoljno prijave i obavežu za pojedine službe u Društvu. Nepunoletna lica moraju imati pismenu dozvolu roditelja ili staraoca za vršenje ove službe.

Oslobodenje od poziva na vojnu dužnost osoblja Društva Crvenog Krsta, kako u miru, tako i u ratu, predviđa se Uredbom o oslobodavanju obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu.

Sva lica iz ovog člana Zakona, oslobodena od poziva na vojnu dužnost i pridata kao pomoćno osoblje vojnom sanitetu za prenos i za negu ranjenika i bolesnika za vreme rata, smatraju se u svemu kao da su na vojnoj dužnosti, potpadaju pod vojnu disciplinu i uživaju zaštitu po odredbama Ženevske Konvencije kao i ostalo vojno-sanitetsko osoblje.

GLAVA X POVLASTICE DRUŠTVA CRVENOG KRSTA

Član 42.

Društvo Crvenog Krsta uživa ove povlastice:

1) ne podleži plaćanju nikakvih državnih i samoupravnih poreza i prireza na društvena imanja koja su upotrebljena isključivo za kancelarije, za slagališta sanitetskog materijala, za držanje kurseva za spremu pomoćnog osoblja, za stanice za ukazivanje prve pomoći i za bolnice, kao i na druga društvena imanja od kojih Društvo nema nikakvih prihoda. Ne podleži plaćanju poreza ni imovina u novcu fondova: neprikosnovenog, sanitetskog i za ukazivanje prve pomoći predviđenih ovim Zakonom;

2) oslobodava se plaćanja državnih i samoupravnih taksa za razne priredbe kao: zabave, predavanja, pretstave (pozorišne, kinematografske—bioskopske), koncerti i t. sl., ako pripadajući prihod Društvo upotrebi za izvršenje zadataka po čl. 4. ovog Zakona a pravo na ove povlastice odobri Ministar finansija;

3) pravo na besplatno štampanje u Državnoj štampariji, a po odobrenju Ministra prosvete, samo onih svojih izdanja, koje priređuje izvršni odbor, bilo u cilju propagande za ideju i rad Crvenog Krsta, bilo radi higijenskog prosvjećivanja naroda i podizanja zdravog Podmlatka i njegovog vaspitanja u duhu ideja i zadataka Crvenog Krsta;

4) pravo na besplatno ustupanje potrebnih prostorija u državnim i samoupravnim zgradama za smeštaj kancelarija i sprema, ukoliko za to postoji mogućnost;

5) pravo na besplatnu upotrebu državne pošte za službeni, pismonosni, novčani i paketni saobraćaj; pravo na besplatnu upotrebu državnih telefona i telegrafa za vreme rata, a u vreme mira samo u slučaju velikih elementarnih nesreća, epidemija i drugih narodnih nevolja radi ukazivanja prve pomoći;

6) pravo na tarifu po kojoj se računaju i vojni transporti za sve pošiljke Društva železnicom ili brodovima u mirno doba, a u ratno doba besplatno;

7) sanitetske pošiljke i sanitetsko osoblje Društva Crvenog Krsta iz neutralnih zemalja, koji se za vreme rata upućuju u pomoć Društvu, imaju besplatan podvoz na železnicama i državnim brodovima;

8) sanitetske pošiljke i sanitetsko osoblje Društva, kao i sanitetske pošiljke i osoblje Društava Crvenog Krsta neutralnih zemalja za pomoć ranjenicima i bolesnicima zaraćenih država, imaju pravo slobodnog tranzita i besplatnog podvoza kroz Kraljevinu Jugoslaviju u vreme mira, a za vreme rata samo po dozvoli Ministra vojske i mornarice, ako su osoblje i pošiljke snabdeveni urednim dokumentima od nadležnih uprava Društava Crvenog Krsta i ako su namenjeni označenoj svrsi, i to se od nadležnih naših vojnih vlasti utvrdi;

9) članovi uprave i službeno osoblje Društva imaju pravo na besplatan podvoz železnicom i brodovima u državnoj režiji, u miru i ratu, kada putuju društvenim poslom sa propisnom legitimacijom.

Bliže odredbe o svima povlasticama po tač. 5), 6), 7), 8) i 9) propisuje Ministar saobraćaja, po predlogu izvršnog odbora Društva;

10) Materijal koji Društvo za svoje potrebe nabavlja u inostranstvu, a koga nema u potrebnom kvalitetu i količini u zemlji, kao i materijal, koji Društvo besplatno dobija iz inostranstva za svoje po-

trebe, ne podleže plaćanju carine, lučke pristojbe, takse, obrtne poreze i ostalih mesnih i opštinskih dažbina koje budu važile;

11) jedna cela nedelja (7 dana) u godini, računajući od treće nedelje u mesecu septembru pa zaključno sa subotom, posvećuje se propagandi ideje Crvenog Krsta, prikupljanju članova i ubiranju priloga u celoj zemlji. Te nedelje nikakva druga društva ne mogu prikupljati priloge niti vršiti kakve priredbe, već jedino sporazumno sa Crvenim Krstom i za Crveni Krst.

Za vreme te nedelje, za vožnju železnicom, brodovima, aeroplanima i svima oostalim sredstvima za javni saobraćaj između dva ili više mesta, naplaćuje se taksa u korist glavnog odbora: 0.50 dinara za svaku kartu do 100 dinara, a još po toliko za svaku započetu stotinu preko 100 dinara. Za to vreme naplaćuje se i taksa od 0.50 dinara u vidu propagandnih maraka Crvenog Krsta na sve poštanske pošiljke (pisma, dopisnice i pakete) i telegrame, na sve ulaznice u pozorišta, kinematografe i druge slične radnje za javnu zabavu.

Nedelja Crvenog Krsta počinje svečanim skupovima, koje odbori Društva, na najpogodniji način, priređuju u celoj zemlji.

GLAVA XI

DRŽAVNA ZAŠTITA I NADZOR DRUŠTVA

Član 43.

Društvo Crvenog Krsta, kao humana i povlašćena autonomna narodna ustanova, stoji pod državnom zaštitom i nadzorom nadležnih državnih vlasti u pogledu obavljanja poslova po propisima ovoga Zakona i Pravila Društva, kao i ostalih odnosnih zakona. Nadzor nad novčano-materijalnim poslovima Društva, povremeno i po potrebi, vrši Glavna kontrola preko svojih organa po Zakonu o Glavnoj kontroli

GLAVA XII POSEBNE ODREDBE

Član 44.

Pravila Društva po propisima ovoga Zakona, a saobrazno osnovnim principima utvrđenim i propisanim za nacionalna Društva Crvenog Krsta od strane Međunarodnog Komiteta i Lige Društava Crvenog Krsta, imaju se propisati u roku najdalje od šest meseci po stupanju na snagu ovoga Zakona.

Pravila stupaju na snagu kada ih Kraljevska vlada odobri i ne mogu se menjati niti dopunjavati bez rešenja glavne skupštine i odobrenja Kraljevske vlade.

Član 45.

Školski odbori Podmlatka Crvenog Krsta i njegove sekcije pri odborima Društva, po čl. 22. ovog Zakona, obrazuju se u početku školske godine. Njihova funkcija traje do naredne školske godine.

Član 46.

Ma koje lice u odborima Društva, koje bude osuđeno izvršnom sudskom presudom na kaznu lišenja slobode duže od tri meseca, ili na gubitak časnih prava, prestaje samim tim biti član odbora.

Član 47.

Članovi odbora Društva, koje bira skupština, mogu biti samo punopravni članovi Društva.

Članovi pomagači ne mogu biti članovi odbora.

Član odbora koji ne učestvuje u radu Društva, ili ako bez uvaženog opravdanja od strane odbora ne dođe na tri uzastopne sednice odbora, samim tim prestaje biti član odbora. Njegovo mesto, u ovom slučaju, kao i na slučaj smrti, ne popunjava se do narednog izbora.

Član 48.

Godišnji ulog po čl. 32. pod 3) ovog Zakona državnih službenika (vojnog i građanskog reda) i godišnje uloge članova pomagača iz redova vojske i mornarice, granične trupe i žandarmerije, koji se upišu za članove Društva, naplaćuju nadležne državne blagajne u tromesečnim ratama, i u roku od mesec dana po naplati, doznačuju naplaćene sume glavnom odboru.

Član 49.

Državne, banovinske i opštinske pomoći i dotacije po čl. 32. ovoga Zakona, ukoliko ove budu predviđene njihovim godišnjim budžetom, doznačuju se u tromesečnim ratama u odgovarajućim iznosima odborima Društva, kojima pripadaju.

Član 50.

Uloge članova Podmlatka po čl. 32. pod 4) ovog Zakona, naplaćuju za narednu godinu nadležne školske vlasti od početka školske godine, pa do kraja meseca marta, u mesečnim ratama, i doznačuju ih odborima Društva najdalje do kraja meseca aprila.

GLAVA XIII

PRELAZNA I KONAČNA NAREĐENJA

Član 51.

Do naimenovanja i izbora lica za glavni, izvršni i glavni nadzorni odbor, za banovinske, beogradski oblasni, sreske i opštinske odbore, i za sekcije Podmlatka Crvenog Krsta, po propisima ovoga Zakona, vršiće njihovu dužnost lica koja se zateknu na dan stupanja na snagu ovoga Zakona na odgovarajućim položajima u odborima koji postoje po dosadanjim Pravilima Društva.

Promene dosadanjih naziva pojedinih odbora u nazive po propisima ovoga Zakona, obrazovanje novih odbora, ukoliko se ovi predviđaju ovim Zakonom a koji do njegovog stupanja na snagu nisu postojali, kao i naimenovanje i izbor lica za pojedine odbore i sekcije Podmlatka Crvenog Krsta, imaju se izvršiti najdalje u roku od dva meseca po stupanju na snagu Pravila Društva po čl. 44. ovoga Zakona.

Član 52.

U mestima sedišta sreskih upravnih vlasti, u kojima do stupanja na snagu ovoga Zakona nije postojao mesni odbor Društva Crvenog Krsta, načelnik dotičnog sreza sa sreskim lekarom i najstarijim prosvetnim organom iz dotičnog mesta, obrazuju sresko poverništvo Crvenog Krsta, dok se ne osnuje sreski odbor po članu 16. i 17. ovoga Zakona. Sreska poverništva nose ime svoga sreza i njima su potčinjeni svi opštinski odbori odnosno opštinska poverništva u srezu. Isto tako u mestima sedišta opštinskih vlasti, u kojima se ne mogu obrazovati opštinski odbori,

pretседnici opština obrazovaće po čl. 18. ovog Zakona opštinska poverništva Crvenog Krsta.

I sreska i opštinska poverništva imaju se obrazovati u roku od dva meseca po stupanju na snagu Pravila Društva po čl. 44. ovoga Zakona.

Član 53.

U roku od mesec dana po stupanju na snagu ovoga Zakona, svi postojeći mesni i oblasni odbori, po dosadanjim Pravilima Društva, dužni su da glavnom odboru podnesu tačno stanje svoje pokretne i nepokretne imovine na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, sa izvodom postojećih obaveza i dugovanja. Ova imovina ne sme se ni u kom slučaju koristiti preko iznosa redovnih budžetom predviđenih rashoda, sve dok glavni odbor ne donese rešenje o likvidaciji tih obaveza, a što je on dužan učiniti najdalje u roku od šest meseci po stupanju na snagu Pravila Društva po čl. 44. ovoga Zakona.

Član 54.

Odbori Društva, koji se obrazuju po ovome Zakonu, preuzeće dužnost, upravu, arhivu i svu nepokretnu i ostalu imovinu od dosadanjih odbora Društva na mesto kojih se obrazuju, najdalje u roku od mesec dana po naimenovanju — izboru po čl. 51. ovog Zakona.

Sva dosadanja pokretna i nepokretna imovina i fondovi pojedinih odbora Društva ostaju i dalje njihova svojina odnosno odbora koji iz ovih budu postali promenom naziva po odredbama ovoga Zakona, a ukoliko to nije u protivnosti sa ovim Zakonom i primljenim obavezama.

Isto tako i sve stvorene obaveze i dugovi do stupanja na snagu ovoga Zakona prelaze na nove odbore, ako su ovi stvoreni po odlukama — rešenjima nadležnih odbora i po dosadanjim Pravilima Društva.

Član 55.

Dosadnji mesni, oblasni i glavni odbor Podmlatka Crvenog Krsta zaključiće svoj rad i svu imovinu i arhivu predati odnosnim odborima Društva u dotičnim mestima čijem sastavu pripadaju po propisima ovoga Zakona.

Školski odbori Podmlatka Crvenog Krsta predaće upravu i arhivu istoimenim odborima, koji se obrazuju po čl. 21. ovoga Zakona, a u isto vreme predaće i svu gotovinu odborima Društva u dotičnom mestu kojima pripadaju po propisima ovoga Zakona.

Član 56.

Budžeti pojedinih odbora Društva, odobreni za 1933 godinu, po propisima dosadanjih Pravila Društva, važe i za odnosne odbore koji iz ovih budu postali promenom naziva po propisima ovoga Zakona.

Član 57.

Za godinu dana od dana stupanja u život ovoga Zakona, sva privatna lica, društva, ustanove, preduzeća, koja su ranije dobila odobrenja za upotrebu oznaka ili naziva Crvenog Krsta, protivno čl. 27., 28. i 29. ovoga Zakona, gube ovo odobrenje.

Član 58.

Bliže odredbe za izvršenje odredaba članova 51., 52., 53., 54., 55. i 56. ovoga Zakona, propisuju Pravila Društva.

Član 59.

Ovaj Zakon stupa u život kad ga Kralj potpiše, a dobija obavezu snagu kada se obnaroduje u »Službenim novinama«, i tada prestaje važiti Zakon o olakšicama i pravima datim Srpskom Društvu Crvenog Krsta od 12. januara 1896. godine.

25. jula 1933 godine
u Beogradu.

(M. P.)

Pretsednik
Narodne skupštine,
Dr. K. Kumanudi, s. r.

Sekretar,
Dr. Drag. S. Jevremović, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Br. 17429
26-VII-1933 god.
u Beogradu.

GOSPODINE PRETSEDNICE,

Čast mi je izvestiti Vas, da je Narodna skupština na svom 55 redovnom sastanku, održanom 26 jula 1933 godine u Beogradu, konačno usvojila **Predlog Zakona o sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske o preferencijalnom postupanju sa jugoslovenskom pšenicom** podnet joj od strane Ministra inostranih poslova i Ministra trgovine i industrije na osnovi ovlašćenja datog im Ukazom Nj. V. Kralja od 28 aprila 1932 godine.

Izveštavajući Vas o prednjem, meni je čast, Gospodine Pretsedniče, na osnovi člana 64 Ustava i § 66 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, dostaviti Vam definitivni tekst ovog zakonskog predloga onako, kako ga je Narodna skupština usvojila, kao i original Ukaza o ovlašćenju za podnošenje Narodnom predstavništvu pomenutog zakonskog predloga, — s molbom na Vaš dalji postupak.

Ovaj zakonski predlog pretresan je u Narodnoj skupštini po redovnom postupku.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o mom osobitom poštovanju.

Pretsednik
Narodne skupštine,
Dr. K. Kumanudi, s. r.

GOSPODINU

Dr. ANTI PAVELIĆU,
Pretsedniku Senata

B e o g r a d

NARODNA SKUPŠTINA

Kraljevine Jugoslavije

Sazvana Ukazom od 19 oktobra 1932 godine u redovan saziv za 20 oktobar 1932 godine na svom 55 redovnom sastanku, održanom 26 jula 1933 godine u Beogradu, rešila je:

PREDLOG ZAKONA

o

Sporazumu između Vlade Kraljevine Jugoslavije i Vlade Francuske Republike o preferencijalnom postupanju sa jugoslovenskom pšenicom, zaključenom i potpisanom u Beogradu, 7 novembra 1931 godine, koji glasi:

§ 1.

Odobrava se i dobija zakonsku snagu Sporazum između Vlade Kraljevine Jugoslavije i Vlade Francuske Republike o preferencijalnom postupanju sa jugoslovenskom pšenicom zaključenom i potpisanom u Beogradu 7 novembra 1931 godine, koji u originalu i prevodu glasi:

S P O R A Z U M

između

VLADE KRALJEVINE JUGOSLAVIJE I VLADE
FRANCUSKE REPUBLIKE O PREFERENCIJALNOM
POSTUPANJU SA JUGOSLOVENSKOM PŠENICOM.

I.

Vlada Francuske u želji da doprinese što lakšoj prodi žitarica iz Srednje i Istočne Evrope po unosnim cenama, voljna je da preduzme, kao strogo privremene i izuzetne, potrebne mere da se izvestan kontingent jugoslovenske pšenice može uvesti u Francusku pod sledećim uslovima:

1) U mesecu septembru ili oktobru, čim francuski Ministar poljoprivrede bude obavešten o veličini francuske žetve, utvrdiće se godišnji kontingent uvoza.

2) Ovaj kontingent iznosiće 10% od ukupne procenjene količine, koja se ima uvesti radi podmirenja potrebe potrošnje.

Kupovine će se obaviti pod običajnim uslovima i trgovačkim formama posredstvom jedne jugoslovenske organizacije ovlašćene za tu svrhu na ime Privilegovanog Akcionarskog Društva za izvoz zemaljskih proizvoda.

Isporučena pšenica mora biti dobre kakvoće i ispravna i odgovarati potrebama francuskog tržišta.

4) Na isporučenu pšenicu platiće se svetska cena, a pri uvozu u Francusku na nju će se primeniti minimalna carina bez ikakvog sniženja.

5) Uvoz godišnjeg kontingenta obavljaće se po izvesnom ritmu koji će se utvrditi u saglasnosti sa Ministarstvom poljoprivrede.

6) Francuska Vlada položiće Jugoslovenskoj Vladi radi isplate i to po uvezenom quintalu gore naznačenom Privilegovanom društvu sumu koja odgovara razlici između svetske cene i cene, koju jugoslovenski izvoznici smatraju unosnom. Ova suma, pošto je promenljivog karaktera, utvrdiće se za svaku godinu, sporazumno između dveju vlada. Ona ne može biti viša od 30% od iznosa carine.

II.

Jugoslovenska vlada se, u naknadu za gornje povlastice, obavezuje da daje francuskoj trgovini sledeće olakšice:

1) Postupak sa farmaceutskim specijalitetima u Jugoslaviji, onako kako je utvrđeno pravilnikom od jula 1930 godine izmeniče se na sledeći način:

A. Rok za registraciju specijaliteta produžiće se od 6 meseci na jednu godinu.

B. Cene farmaceutskih specijaliteta utvrdiće se

shodno cenama, koje označe zainteresovani fabrikaniti. Što se tiče medikamenata sa zaštitnim imenom, njihova cena može preći za 20% tarifu jugoslovenske farmakopeje.

C. Etikete specijaliteta mogu biti sastavljene na francuskom jeziku.

D. Uverenja predviđena u § 6 čl. 14 rečenog pravilnika mogu izdavati lokalne francuske sanitetske vlasti a njihovo overenje od strane diplomatskog predstavnika Jugoslavije u Francuskoj neće se zahtevati.

2) Kontrola medikamenata biološkog porekla, onako kako je predviđeno u čl. 7 Zakona od 11 februara 1930 obezbeđuje se putem uverenja, sličnim onima predviđenim za kontrolu farmaceutskih specijaliteta.

3) Uvozna carina jugoslovenske tarife na niže označene artikle, smanjiće se kako sleđuje:

Broj tarife		Zlatnih dinara za 100 kg.
ex. 116	Šampanjac	115
209/1	Esencije, ekstrakti, tinkture i mirisave vode	450
261 ex 1	Pasta za zube	210
ex 2	Puder, pomada, rumenilo i belilo	420
ex 336	Čipke od prirodne svile	2.550
ex 336	Marame od veštačke svile zvane »Španiš«, »Andalouz« ili »Manti-lje«	1.800
458 ex 2	Višebojne pozidnice (tapete)	270

635 Vinogradske prskalice i prašnjače pa i u vezi sa prostim ili finim materijalom

90

III.

Ovaj sporazum je zaključen na 3 godine. On se može obnoviti sporazumno između dveju vlada, ako to okolnosti zahtevaju. Po potpisu, sporazum će se podneti agrarnom Komitetu komisije za evropsku Uniju.

Ovaj Sporazum će stupiti na snagu odmah po ratifikaciji od strane obe ugovornice.

Učinjeno u Beogradu (7 novembra 1931) sedmog novembra hiljadu devetsto trideset prve.

Za vladu
Kraljevine Jugoslavije
Dr. K. Kumanudi, s. r.

Za vladu
Francuske Republike
E. Dar, s. r.

§ 2.

Ovaj Zakon stupa u život kad ga Kralj potpiše i kad se obnaroduje u »Službenim novinama«, a obaveznu silu dobija pošto se ispuni uslov iz člana III pomenutog Sporazuma.

26 jula 1933 godine
u Beogradu.

(M. P.)
Predsednik
Narodne skupštine
Dr. K. Kumanudi, s. r.

Sekretar
Drag. Stanojević, s. r.